

155.28

๑364 ก

จ. 2

การศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF

ปริญดาพนธ์

ของ

จารย์ส แจ่มจันทร์

15 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

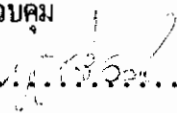
กุมภาพันธ์ 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑. 46151

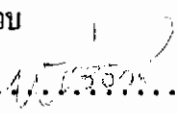
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

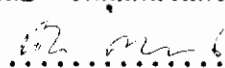
คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน
(ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์)

..........กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์)

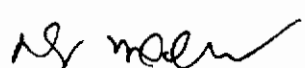
คณะกรรมการสอบ

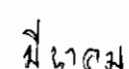
..........ประธาน
(ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์)

..........กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ๘ เดือน......พ.ศ. 2539

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ ความเอาใจใส่ให้คำปรึกษา ให้
ข้อเสนอแนะที่เข้มแข็ง และการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์
รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
จนปริญญานิพนธ์สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ
ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ และร่วมเป็นคณะกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกศพิทักษ์ อาจารย์สัมพันธ์ บังผล
ที่ให้คำแนะนำและเอกสารประกอบการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง
สติปัญญาทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณที่ ๆ น้อง ๆ วิชาเอกการศึกษาพิเศษทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะเป็นกำลังใจ
ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา
มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิ์วิทยาการ
ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย

จารีต แจ่มจันทร์

สารบัญ

บทนำ	หน้า
1 บทนำ	1
กฎเหล็ก	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของความบกพร่องทางสติปัญญา	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	49
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	55
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	61
คุณภาพของเครื่องมือ	64
การหาคุณภาพของเครื่องมือ	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67

4 การวิเคราะห์ข้อมูล	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	95
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	95
ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	97
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	97
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	97
อภิปรายผล	99
ข้อเสนอแนะ	103
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	111
ประวัติย่อของผู้วิจัย	118

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	การแบ่งระดับความรุนแรงความบกพร่องทางสติปัญญาตาม ICD 10	40
2	การแบ่งระดับความรุนแรงความบกพร่องทางสติปัญญาตาม AAMD	43
3	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทโรงเรียน	57
4	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อโรงเรียน	58
5	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพของ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	70
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางสติปัญญา ในแต่ละองค์ประกอบโดยจำแนกตามอายุ	71
7	การเปรียบเทียบขององค์ประกอบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา ในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามอายุ	78
8	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ขององค์ประกอบ I จิตใจ อ่อนโยนของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกตาม อายุ	80
9	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ขององค์ประกอบ D ความวิตกกังวลของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกตามอายุ	83
10	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ขององค์ประกอบ D ₄ ความเครียดของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกตามอายุ	84
11	การเปรียบเทียบขององค์ประกอบของบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญา ในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามประเภทของ โรงเรียน	85

12	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางสติปัญญา ในแต่ละองค์ประกอบ โดยจำแนกตามประเภท ในการสอน	88
13	การเปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา ในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ..	91

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ตัวอย่างแสดงการจัดระบบระดับชั้นของบุคลิกภาพ	17
2 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญา	71
3 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ย ของแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียน .	77
4 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกตามประเภทของ โรงเรียน	87
5 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน	90

บทนำ

ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ปัจจัยหนึ่งอื่นที่จะก่อให้เกิดการพัฒนา ถ้าประชากรในประเทศมีความรู้ ความสามารถ ขยัน อดทนในการฝึกฝนและทำงานมีวิวัฒนาการในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ รอบด้านให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรมแล้ว สภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติจะเจริญรุดหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว

โดยทั่วไป เชื่อกันว่าบุคลิกภาพมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จ และความล้มเหลวในการประกอบอาชีพของบุคคล เพราะการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากจะต้องมีเชาวน์ปัญญาสูงแล้ว จะต้องมียอดประกอบต่าง ๆ ด้วย เช่น มีความมุ่งมั่นพยายาม มีสภาพแวดล้อมที่ให้การศึกษาย่างเหมาะสม มีสุขภาพจิตใจและพื้นฐานทางบุคลิกภาพที่มั่นคง (เกษร ทมพิตพงศ์. ม.ป.ป. : 34) ซึ่งสอดคล้องกับ ครุฑจิต อุตมายุ (2532 : 1) ที่กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลจะประกอบอาชีพได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความรู้ ความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะใช้พิจารณาว่าบุคคลใดเหมาะสมกับอาชีพใด นอกจากนี้ ฮอลแลนด์ (Holland. 1966 : 132) ยังกล่าวว่า บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ลักษณะต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการเลือกอาชีพ ซึ่งจะแตกต่างกันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

องค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากร คือ การศึกษา จึงนับได้ว่าการศึกษาคือกระบวนการหนึ่งที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งประสาธน์ มาลากุล ณ อยุธยา (2527 : 9) กล่าวว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคลากร แต่คุณภาพการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติ มีภาระในการอบรม และพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่ดีมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้บทบาทหน้าที่ และความสำคัญของครูจึงควรเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ในด้านบุคลิกภาพมีความรอบรู้ในการดำรงชีวิต เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนของชาติสืบต่อไป (ศิริลักษณ์ มโนรมย์. 2527 : 2) ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการสร้างสรรค์ และพัฒนา

เยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีเหมาะสมกับสังคมแต่การที่ครูจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้นั้น ครูจะต้องเป็นผู้มีคุณภาพและสมรรถภาพที่ดี (อุดม ยุวะสุด. 2524 : 1) เพราะอนาคตของประเทศขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร คุณภาพของประชากรขึ้นอยู่กับ การศึกษา และคุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นประการสำคัญ (ไผ่ทัย อุดมบุญพานภาพ. 2528 : 24) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าครูเป็นผู้กำหนดอนาคตของประเทศชาติ

การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษทุกประเภท เป็นการจัดการ ศึกษาที่แตกต่าง หรือนอกเหนือไปจากการศึกษาที่จัดให้เด็กปกติ ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ ได้กล่าวไว้ว่าการศึกษาพิเศษเป็นการศึกษาประเภทหนึ่ง ที่ จัดให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา รวมถึงการให้ ความเสมอภาคทางการศึกษา การจัดการศึกษาพิเศษนี้เป็นการช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้สามารถพัฒนาตนเอง และสังคมได้ แทนที่จะต้องเป็นการแก้ไขสังคม ตามแนวนโยบายของรัฐ ซึ่งกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2526 หมวด 2 ข้อ 15 กล่าวว่า รัฐพึงจัด และสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทาง การศึกษาโดยทั่วถึงกัน และกำหนดระบบในการศึกษา หมวด 3 ข้อ 38 กล่าวว่า การศึกษา พิเศษ เป็นการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษา หรือจัดในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ ตามความเหมาะสม (วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ. 2526 : 1)

การจัดการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสภาพปัจจุบัน ประเทศไทยได้จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยความรับผิดชอบ ของกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดเรียนร่วมกับโรงเรียน สังกัดกรุงเทพฯ จำนวน 25 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประมณ ศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สถาบันสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย จำนวน 5 โรงเรียน และในรูปแบบโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียน ตามจังหวัด และภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 37 โรงเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2536 : 5) การจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นการจัดการ ศึกษาอีกประเภทหนึ่งซึ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและได้รับการฝึกงาน ตลอดจนต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน เนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญามีระดับสติปัญญาต่ำ มีความสามารถทางด้านการเรียนรู้ด้านวิชาการน้อย แต่ถ้าได้รับการฝึกอบรมที่ถูกต้องเพื่อใช้กำลังความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะสามารถจะช่วยเหลือตนเองได้ตามสมควรช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวและสังคมได้ (วารี ธีระจิตร. 2534 : 23)

โรงเรียนการศึกษาพิเศษบางโรงเรียนมีลักษณะเป็นโรงเรียนอยู่ประจำ ครูจึงต้องมีการระหนักรู้ทั้งภาคกลางวัน และกลางคืน จึงทำให้การปฏิบัติงานหย่อนสมรรถภาพไป (กรมการฝึกหัดครู. 2529 : 37) ครูที่ทำการสอน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงต้องทำหน้าที่และปฏิบัติงานในหน้าที่เพิ่มขึ้นมากกว่าครูที่ทำการสอนนักเรียนในโรงเรียนปกติทั่ว ๆ ไป อีกประการหนึ่งครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มักประสบปัญหาขณะปฏิบัติหน้าที่ คือ การสื่อความหมายที่ไม่สามารถสร้างความเข้าใจตรงกันได้ระหว่างครูกับนักเรียน โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในคำสั่งหรือคำชี้แจง ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอน ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความหงุดหงิด เครียด จึงต้องมีความอดทน และมีความพยายามเป็นอันมาก ในการที่จะทำให้การเรียนการสอนให้ได้ผลดี ทั้งยังต้องเข้าใจสภาพความบกพร่องของเด็กแต่ละคนเป็นอย่างดี สภาพการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นเป็นประจำ โดยเฉพาะครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ต้องปฏิบัติงานกับคนซึ่งไม่ปกติ จึงไม่มีสภาพบรรยากาศเหมือนกับการปฏิบัติงานกับคนปกติทั่ว ๆ ไป ถ้าขาดความรักงานและความเข้าใจในสภาพของงานหรือมีระดับความพึงพอใจในค่าของผลงานต่ำแล้ว ครูจะเริ่มไม่สบายใจ และพอกพูนความผิดหวังไว้ในตนเอง จนกลายเป็นคนไม่มีความสุขหรือเป็นนักการศึกษาพิเศษที่ไม่ประสบความสำเร็จในงานได้ (อรอนงค์ สุวรรณกุล. 2524 : 130) การให้การศึกษาโดยครูและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมได้ (เสาวณะ พงษ์. 2536 : 3)

จากการปฏิบัติงานที่มีสภาพการณ์แตกต่างจากครูโดยทั่ว ๆ ไปของครูที่ทำการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้รับผิดชอบในองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคลที่จะมาประกอบอาชีพครูรวมถึงการคัดเลือกบุคลากรที่จะเป็นครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และใช้เป็นแนวทาง

ในการปรับปรุง พัฒนาบุคลากร เพื่อป้องกันความล้มเหลวในด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษานิสัยบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาตามตัวแปรต่อไปนี้

- 2.1 อายุ
- 2.2 ประเภทของโรงเรียน
- 2.3 ประสบการณ์ในการสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาตามลักษณะตัวแปรที่ศึกษา เช่น อายุ ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน
2. ผลการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดสรรหรือคัดเลือกครูที่จะทำหน้าที่ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ใช้เป็นแนวทางในการประกอบการพิจารณาคุณสมบัติของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
3. ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้สนใจและครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ใช้เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนา ปรับปรุง และพัฒนาบุคลิกภาพในหน่วยงานของตนเอง ให้เหมาะสมตามสภาพแวดล้อม และศักยภาพของบุคคล

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเฉพาะที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและ

สวัสดิการสังคม และโรงเรียนที่เปิดสอนโครงการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 292 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเฉพาะนักเรียน
ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และโรงเรียนที่เปิดสอนโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มี
ความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวง
แรงงานและสวัสดิการสังคม รวมทั้งสิ้น จำนวน 159 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย
(Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดย
จำแนกตามตัวแปร

3.1.1 อายุ

3.1.2 ประเภทของโรงเรียน

3.1.3 ประสบการณ์ในการสอน

3.2 ตัวแปรตาม คือ

บุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตามทฤษฎี
ของเรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B Cattell) ที่แบ่งเป็นองค์ประกอบ
16 องค์ประกอบ คือ

3.2.1 องค์ประกอบ A คือ การเข้าสังคม

3.2.2 องค์ประกอบ B คือ สติปัญญา

3.2.3 องค์ประกอบ C คือ ความมั่นคงทางอารมณ์

3.2.4 องค์ประกอบ E คือ การกล้าแสดงออก

3.2.5 องค์ประกอบ F คือ ความร่าเริง

3.2.6 องค์ประกอบ G คือ มโนธรรม

3.2.7 องค์ประกอบ H คือ การกล้าเผชิญ

3.2.8 องค์ประกอบ I คือ จิตใจอ่อนโยน

3.2.9 องค์ประกอบ L คือ ความระแวดระวัง

3.2.10 องค์ประกอบ M คือ การจินตนาการ

- 3.2.11 องค์ประกอบ N คือ การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
- 3.2.12 องค์ประกอบ O คือ ความวิตกกังวล
- 3.2.13 องค์ประกอบ Q₁ คือ ความอิสระเสรี
- 3.2.14 องค์ประกอบ Q₂ คือ การพึ่งตนเอง
- 3.2.15 องค์ประกอบ Q₃ คือ การควบคุมอารมณ์
- 3.2.16 องค์ประกอบ Q₄ คือ ความเครียด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกทางการกระทำ ความคิดเห็น ทั้งที่เปิดเผย หรือซ่อนเร้นอยู่ภายในซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรม การเรียน และสภาพแวดล้อม ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Sixteen Personality Factors Questionnaire Form A ของ เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) โดยตอบแบบทดสอบตามความคิด และความรู้สึก ซึ่งองค์ประกอบคุณลักษณะนิสัย 16 องค์ประกอบนี้ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบ A คือ การเข้าสังคม หมายถึง ลักษณะนิสัยชอบเข้าสังคม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เร็ว มีโมตรจิต มีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์และให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ได้ดี

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (A+) คือ มีลักษณะนิสัยชอบเข้าสังคม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เร็ว มีโมตรจิต มีความอบอุ่น เป็นกันเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์และปรับตัวได้ดี

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (A-) คือ มีลักษณะนิสัยสสารวม ชอบทำอะไรคนเดียว ไม่สนใจใคร เอาแต่ใจตนเอง ชอบวิพากวิจารณ์ เฉยเมย ชอบปลีกตัว ปรับตัวยาก ชอบ ขัดขวาง มีพฤติกรรมชาเย็นต่อผู้อื่น

1.2 องค์ประกอบ B คือ สติปัญญา หมายถึง มีความเฉลียวฉลาด รอบคอบ มีวิจรรย์ภาพในการแก้ปัญหาและมีความบากบั่น

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (B+) คือ ผู้ที่ฉลาด มีสติรอบคอบ มีวิจรรย์ภาพในการ แก้ไขปัญหา และมีความบากบั่น

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (B-) คือ ผู้ที่มีสติปัญญาค่อนข้างน้อย ความคิดไม่ทันสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในสังคม และไม่มีความบากบั่น

1.3 องค์ประกอบ C คือ ความมั่นคงทางอารมณ์ หมายถึง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์มั่นคงไม่หวั่นไหว ยอมรับความเป็นจริงและควบคุมตนเองได้

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (C+) คือ ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์มั่นคง เยือกเย็น ไม่หวั่นไหว ยอมรับสภาพความเป็นจริง

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (C-) คือ ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ต่ำ อารมณ์ไม่มั่นคง ขาดความอดทน วิตกกังวล เปลี่ยนแปลงง่ายและหุนหันุนใจ

1.4 องค์ประกอบ E คือ การกล้าแสดงออก หมายถึง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ชอบการแข่งขัน กล้าทำ ชอบทำตามใจตนเอง ก้าวร้าวและชอบใช้อิทธิพลเหนือผู้อื่น

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (E+) คือ ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบมีอิทธิพล มีอำนาจเหนือผู้อื่น ชอบการแข่งขัน ชอบทำตามใจตนเอง ก้าวร้าว กล้าทำ และกล้าแสดงออก

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (E-) คือ ผู้ที่มีลักษณะนิสัยอ่อนน้อม โอนอ่อนผ่อนตามผู้อื่น สุภาพ สงบเสงี่ยม เจียมประมาทระวังตนเอง และไม่กล้าแสดงออก

1.5 องค์ประกอบ F คือ ความร่าเริง หมายถึง มีลักษณะนิสัยร่าเริง ชอบทำตามความสบาย เปิดเผย สนุกสนานและมองโลกในแง่ดี

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (F+) คือ ผู้ที่มีลักษณะนิสัยร่าเริง ชอบทำตามความสบาย ขำพูด แจ่มใส เปิดเผย ว่องไว สนุกสนาน และมองโลกในแง่ดี

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (F-) คือ ผู้ที่มีลักษณะนิสัยจริงจัง ระวังระมัดระวัง เจียมขรึม ไม่ขำพูด ครุ่นคิด และจริงจังต่อชีวิต

1.6 องค์ประกอบ G คือ มโนธรรม หมายถึง มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความรอบคอบ อดทน และสามารถรักษาความลับได้

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (G+) คือ ผู้ที่มีมโนธรรม มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ อดทน รอบคอบ มีจรรยาบรรณ และสามารถรักษาความลับได้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (G-) คือ ผู้ที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์ ไม่มีความแน่นอน เจียมขรึม ไม่มีความพยายามและละเลยต่อหน้าที่

1.7 องค์ประกอบ H คือ การกล้าเผชิญ หมายถึง ชอบผจญภัย กล้าเสี่ยง ชอบอยู่เป็นกลุ่ม เป็นมิตรกับผู้อื่น คล่องแคล่ว มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (H+) คือ ผู้ที่มีลักษณะการกล้าเสี่ยง ชอบผจญภัย ชอบพบปะผู้อื่น เป็นมิตรกับผู้อื่น ชอบอยู่เป็นกลุ่ม คล่องแคล่ว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (H-) คือ ผู้ที่มีลักษณะขี้อาย ไม่กล้า หลีกเลียง การเผชิญหน้ากับเพศตรงข้าม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น

1.8 องค์ประกอบ I คือ จิตใจอ่อนโยน หมายถึง มีจิตใจอ่อนโยน อ่อนไหวง่าย ไม่มีความอดทน ชอบพึ่งพาผู้อื่นและขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (I+) คือ ผู้ที่มีลักษณะจิตใจอ่อนโยน อ่อนไหวง่าย ไม่อดทน ชอบพึ่งพา และขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (I-) คือ ผู้ที่มีจิตใจกล้าแข็ง เชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ และมองชีวิตในด้านความเป็นจริง

1.9 องค์ประกอบ L คือ ความระแวง หมายถึง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่เชื่อใครง่าย มีความระมัดระวัง คือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ข้างสังเกตุ ชอบสงสัยและอิจฉา

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (L+) คือ ผู้ที่มีลักษณะไม่ไว้วางใจผู้อื่น ระมัดระวัง ไม่เชื่อใครง่าย คือความคิดของตนเองเป็นสำคัญ ข้างสังเกตุ และอิจฉาผู้อื่น

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (L-) คือ ผู้ที่มีลักษณะไว้วางใจผู้อื่น ยอมรับผู้อื่นเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ปรับตัวง่าย และไม่อิจฉาผู้อื่น

1.10 องค์ประกอบ M คือ การจินตนาการ หมายถึงชอบจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกไม่มีระเบียบ ไม่สนใจกฎเกณฑ์หรือขนบธรรมเนียมประเพณี

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (M+) คือ ผู้ที่มีลักษณะการแสดงออกไม่มีระเบียบ ไม่สนใจต่อกฎเกณฑ์หรือขนบธรรมเนียมประเพณี ชอบจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (M-) คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นนักปฏิบัติ อยู่ในกฎเกณฑ์หรือขนบธรรมเนียมประเพณี และกระตือรือร้นในสิ่งที่เป็นอย่างจริง

1.11 องค์ประกอบ N คือ การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น หมายถึง มีลักษณะนิสัยเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถปรับตัวได้

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (N+) คือ ผู้ที่มีลักษณะเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น
 ชอบช่วยเหลือผู้อื่นกันสมัย รู้เท่าทันเหตุการณ์ และปรับตัวได้ดี

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (N-) คือ ผู้ที่มีลักษณะไม่ทันโลก ไม่ทันเหตุการณ์
 ไม่ทันคน ไม่ทันสมัย ตรงไปตรงมา และไม่มีเล่ห์เหลี่ยม

1.12 องค์ประกอบ O คือ ความวิตกกังวล หมายถึง มีลักษณะนิสัยตกใจง่าย
 ตื่นเต้น หวาดกลัว วิตกกังวล มีความท้อแท้และมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (O+) คือ ผู้ที่มีลักษณะหวาดกลัวตื่นเต้นวิตกกังวล
 ใจง่าย มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและท้อแท้ใจ

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (O-) คือ ผู้ที่มีลักษณะประสาทมั่นคง เชื่อมั่นในตนเอง
 จิตใจกล้าหาญ ปราศจากความกลัวหรือความวิตกกังวล

1.13 องค์ประกอบ Q₁ คือ ความอิสระ เสรี หมายถึง มีลักษณะนิสัยชอบ
 ค้นคว้า ทดลอง ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบใช้สติปัญญา เป็นนักทดลองและชอบวิเคราะห์
 วิจัย และเป็นนักปฏิรูป

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (Q₁+) คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นนักทดลอง ชอบทดลอง
 ชอบวิเคราะห์วิจัย ชอบการเปลี่ยนแปลง สนใจการใช้สติปัญญา และเป็นนักปฏิรูป

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (Q₁-) คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นนักอนุรักษ์ เคร่งครัดต่อ
 ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจการคิด การวิเคราะห์
 วิจัย และไม่ชอบการใช้สติปัญญา

1.14 องค์ประกอบ Q₂ คือ การพึ่งตนเอง หมายถึง มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง
 ตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง และพึ่งตนเอง

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (Q₂+) คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง เชื่อใน
 ความสามารถของตนเอง ตัดสินใจเองได้ มีลักษณะพึ่งตนเอง

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (Q₂-) คือ ผู้ที่มีลักษณะพึ่งกลุ่ม ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น
 เป็นผู้ตามที่ดี และเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

1.15 องค์ประกอบ Q₃ คือ การควบคุมอารมณ์ หมายถึง มีลักษณะสามารถ
 ควบคุมตนเองได้ รู้จักกาลเทศะ มีวินัยเอาใจใส่ตนเองและสังคม

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (Q₃+) คือ ผู้ที่มีลักษณะควบคุมอารมณ์ตนเองได้
 รู้กาลเทศะ มีวินัยในตนเอง สนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (Q_3^-) คือ ผู้ที่มีลักษณะควบคุมตัวเองไม่ค่อยได้ ไม่มีระเบียบ ไม่มีวินัยในตนเอง ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และทำตามความต้องการของตนเอง

1.16 องค์ประกอบ Q_4 คือ ความเครียด หมายถึง มีลักษณะเครียด ตกใจง่าย หงุดหงิด ใจร้อน มีความขัดแย้งอยู่ในใจ และมีปัญหาในการตัดสินใจ

ผู้ที่ได้คะแนนสูง (Q_4^+) คือ ผู้ที่มีลักษณะมีความเครียด มีความขัดแย้งในใจ ตื่นเต้น ตกใจง่าย หงุดหงิดใจร้อน มีปัญหาในเรื่องการตัดสินใจ

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (Q_4^-) คือ ผู้ที่มีลักษณะชอบทำตามสบาย ไม่เคร่งครัด ไม่วิตกกังวล ใจเย็น ไม่คับข้องใจ ผ่อนคลาย และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

โดยยึดตามเกณฑ์การแปลดังนี้

เมื่อตรวจให้คะแนนพร้อมทั้งรวมคะแนนองค์ประกอบลักษณะนิสัยแต่ละองค์ประกอบแล้ว จึงนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนมาตรฐานสิบ (Sten Score) ตามคู่มือการแปลผลคะแนนมาตรฐานสิบ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A ซึ่งแบ่งค่ามาตรฐานสิบออกเป็น 10 คะแนน จากคะแนนมาตรฐานสิบต่ำสุด 1 คะแนน คะแนนมาตรฐานสิบสูงสุด 10 คะแนน

โดย ผู้ที่ได้คะแนนในช่วง 1 - 4 เป็นผู้ได้คะแนนต่ำ

ผู้ที่ได้คะแนนในช่วง 7 - 10 เป็นผู้ได้คะแนนสูง

การแปลความหมายของคะแนนมาตรฐานสิบ (Sten Score) แปลตามคู่มือการใช้แบบทดสอบ 16 PF ในคลินิกของ คาร์สัน และโอเดล (Karson and O'Dell. 1976 : 10) ดังนี้

1. ผู้ที่ได้คะแนน 5, 6 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นปานกลาง (Considered Average)
2. ผู้ที่ได้คะแนน 4, 7 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นเบี่ยงเบนไปเล็กน้อย (Slightly Deviate)
3. ผู้ที่ได้คะแนน 2, 3, 8, 9 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นเบี่ยงเบนไปค่อนข้างมาก (Strongly Deviate)
4. ผู้ที่ได้คะแนน 1, 10 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นเบี่ยงเบนไปมากที่สุด (Considered Extreme)

ในการแปลผลครั้งนี้จะแปลผลคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า 4.75 เป็นค่าลบ และคะแนนมาตรฐานสูงกว่า 6.00 เป็นค่าบวก ตาม 16 PF Test Profile

2. แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพ ตามทฤษฎีองค์ประกอบของเรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) ชื่อ Sixteen Personality Factors Test Form A ซึ่งใช้กับผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป เพื่อทดสอบว่าบุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งมีข้อความเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ จำนวน 187 ข้อ โดยแบ่งองค์ประกอบลักษณะนิสัยได้ 16 องค์ประกอบ ทั้งนี้จะวิเคราะห์เป็นรายองค์ประกอบของลักษณะนิสัยได้ 16 ด้าน

3. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในปัจจุบันแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

4. ประเภทของโรงเรียน หมายถึง ประเภทของโรงเรียนที่เปิดสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1 โรงเรียนเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง โรงเรียนที่สอนเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ในสังกัดสถาบันสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

4.2 โรงเรียนโครงการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่รับนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เข้าเรียนร่วมกันในระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

5. อายุ หมายถึง อายุจริงของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งนับเป็นปี จำแนกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

5.1 อายุ 30 ปีลงไป

5.2 อายุ 31 - 45 ปี

5.3 อายุ 45 ปีขึ้นไป

6. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง จำนวนปีที่ทำหน้าที่ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

6.1 ตั้งแต่ 5 ปี ลงไป

6.2 ระหว่าง 6 - 10 ปี

6.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวม และ
เรียงลำดับ โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

1.2.1 ธรรมชาติของบุคลิกภาพ

1.2.2 ลักษณะนิสัย

1.2.3 ลักษณะนิสัยด้านพลัง

1.2.4 การประสานสัมพันธ์ของกลุ่มพลังต่าง ๆ

1.2.5 พัฒนาการของบุคลิกภาพ

1.3 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ /

1.5 การสร้างบุคลิกภาพ /

1.6 แบบทดสอบบุคลิกภาพ /

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของความบกพร่องทางสติปัญญา

2.1 ความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา

2.2 ระดับความรุนแรง และลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.3 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.4 หลักสูตร และการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.5 ประเภทของโรงเรียนและรูปแบบการจัดการศึกษานักเรียนที่มีความ

บกพร่องทางสติปัญญา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

3.1 งานวิจัยในประเทศ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ (Personality)

คำว่า บุคลิกภาพ เป็นคำที่นักจิตวิทยา ให้ความหมายไว้มากมายแต่ยังไม่มีนิยามใด เป็นที่ยอมรับกันอย่างแน่นอน (Hall and Lindzey. 1978 : 9) ซึ่งมีความหมายใน ลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2528 : ไม่มีเลขหน้า) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพ ว่า เป็นผลรวมของลักษณะนิสัยต่าง ๆ และรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคลที่ได้สร้างมาตั้งแต่ต้น และแสดงออกถึงเจตคติพฤติกรรม และลักษณะท่าทาง ลักษณะที่สังเกตได้ชัดเจน เช่น ท่าทาง พฤติกรรมที่แสดงออกภายนอก และลักษณะเฉพาะตน

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2531 : 5) ได้สรุปความหมายบุคลิกภาพว่า เป็นลักษณะ เฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอก และส่วนภายใน คือ

1. ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยา มารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน
2. ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ความใฝ่ฝันปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม และความสนใจ

3. ลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพ ไม่สามารถแยกเป็นส่วน ๆ ออกจากกันโดยเด็ดขาด ทุก ๆ ลักษณะของบุคลิกภาพต่างก็มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อกัน และเป็นประจักษ์อยู่

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง การรับรู้ พฤติกรรมรวมทั้งหมดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งในสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น พฤติกรรม และสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิด ความสนใจ ซึ่งจะทำให้คนอื่นสามารถที่จะเข้าใจ และแยกแยะ ความแตกต่างของบุคคลนั้นจากคนทั่วไปได้

จุฑา บุรีภักดิ์ (2533 : 11) ได้ให้ความหมายบุคลิกภาพ คือ ลักษณะส่วนรวมของ แต่ละบุคคล ซึ่งประกอบด้วยระบบทางร่างกายและจิตใจที่กำหนดให้บุคคลนั้นมีการปรับตัว สิ่งแวดล้อมแตกต่างจากบุคคลอื่น พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ทั้งลักษณะภายนอกที่มองเห็น และลักษณะภายในที่แสดงออกทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ

แซมมวล (Samuel. 1981 : 3) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทางจิตวิทยาเฉพาะตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นด้านของพฤติกรรม และความคิด

เพอวิน (Pervin. 1989 : 4 - 5)) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลที่แสดงถึงรูปแบบของพฤติกรรม ดังนี้

1. เป็นลักษณะทางจิตวิทยาที่สามารถสังเกตเห็น และวัดออกมาได้
2. เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลแต่ละคน ซึ่งอาจจะมีความคล้ายคลึงกันได้ในหมู่คนทั่วไป เป็นคุณสมบัติที่ชัดเจนที่ทำให้ลักษณะของบุคคลไม่เหมือนคนอื่น
3. เป็นระบบหนึ่งของร่างกายที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากบุคคลอื่น
4. เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านความคิด อารมณ์ รวมทั้งพฤติกรรมภายนอก โดยจะเป็นลักษณะร่วมกันของบุคคลมีส่วนสัมพันธ์กันทั้งความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมภายนอก

5. เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเร้าด้วยสิ่งแวดล้อม และบุคคลรอบ ๆ ตัว จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคลิกภาพมิได้หมายถึง สิ่งที่บุคคลแสดงออกเท่านั้น แต่หมายถึงผลรวมของพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ซึ่งแสดงให้เห็นคุณลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ตลอดจนลักษณะที่บอกถึงสภาพจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ที่แสดงออกทางการกระทำ ทั้งที่เปิดเผย และซ่อนเร้น อันเป็นผลมาจากพันธุกรรม การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Theories of Personality)

ความคิดเรื่องทฤษฎีบุคลิกภาพนี้ มีความแตกต่างกันมากมาย นักทฤษฎีแต่ละคนมีความเชื่อต่าง ๆ กันไป เพราะแต่ละคนก็เน้นความสำคัญไปคนละอย่าง อบรม สีนิกบาล (2520 : 152 - 180) ได้กล่าวถึงกลุ่มนักทฤษฎีบุคลิกภาพทั้งที่มีความเชื่อคล้ายคลึงและแตกต่างกันในทฤษฎีบุคลิกภาพไว้ดังนี้

กลุ่มที่เชื่อในการแยกประเภทของบุคลิกภาพ (Type Theory)

กลุ่มที่เชื่อในการแยกประเภทของบุคลิกภาพ (Type Theory) ได้แก่

1. ทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์ (Analytical Psychology) ของ จุง (Samuel. 1981 : 56) ได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ประเภทเก็บตัว (Introvert) คือ มีลักษณะเคร่งครัด มีหลักเกณฑ์ เชื่อตนเอง ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับบุคคลอื่น ๆ

1.2 ประเภทแสดงตัว (Extrovert) คือ มีลักษณะเปิดเผย ชอบการสังคม สนุกสนาน ช่างพูด และสามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์

2. ทฤษฎีโครงสร้างของมนุษย์ (Constitutional Theory) ของเชลคอน (Belkin and Skydell. 1979 : 299 - 301 ; citing Sheldon. 1924) ได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลตามรูปร่างลักษณะออกเป็น 3 ประเภทคือ

2.1 ประเภทอ้วน (Endomorphy) เป็นพวกที่มีรูปร่างอ้วน กลมบ่อมน ชอบความสบาย ชอบรับประทานอาหาร สนุกสนาน สังคมดี

2.2 ประเภทสมส่วน (Mesomorphy) เป็นพวกที่มีรูปร่างไม่อ้วน ไม่พอม จนเกินไป ร่างกายแข็งแรง ชอบออกกำลังกาย เล่นกีฬา กระฉับกระเฉง ชอบผจญภัย ตรงไปตรงมา

2.3 ประเภทผอมบาง (Ectomorphy) เป็นพวกที่มีรูปร่างบอบบาง ผอม ไม่ชอบสังคม อารมณ์อ่อนไหว ชอบคิด อ่อนแอ และชอบอิสระเสรี

กลุ่มที่เชื่อในการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะ

กลุ่มที่เชื่อในการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะ (Trait Theory) ได้แก่

1. ทฤษฎีจิตวิทยาของแต่ละบุคคล (Psychology of the Individual) ของ ออลพอร์ต (Gillmer. 1970 : 77 - 78) ได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ลักษณะทั่วไป (Common Trait) เป็นลักษณะนิสัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ เช่น ค่านิยมทางสังคม การเมือง ศาสนา เศรษฐกิจ

1.2 ลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Disposition) เป็นลักษณะที่ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้อันเป็นผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน

2. ทฤษฎีพื้นผิวและแหล่งของลักษณะต่าง ๆ (Surface and Source Trait Theory) ของแคทเทิล (Hall and Lindzey. 1978 : 396 - 411 ; citing cattell. 1957) ได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 2 ลักษณะคือ

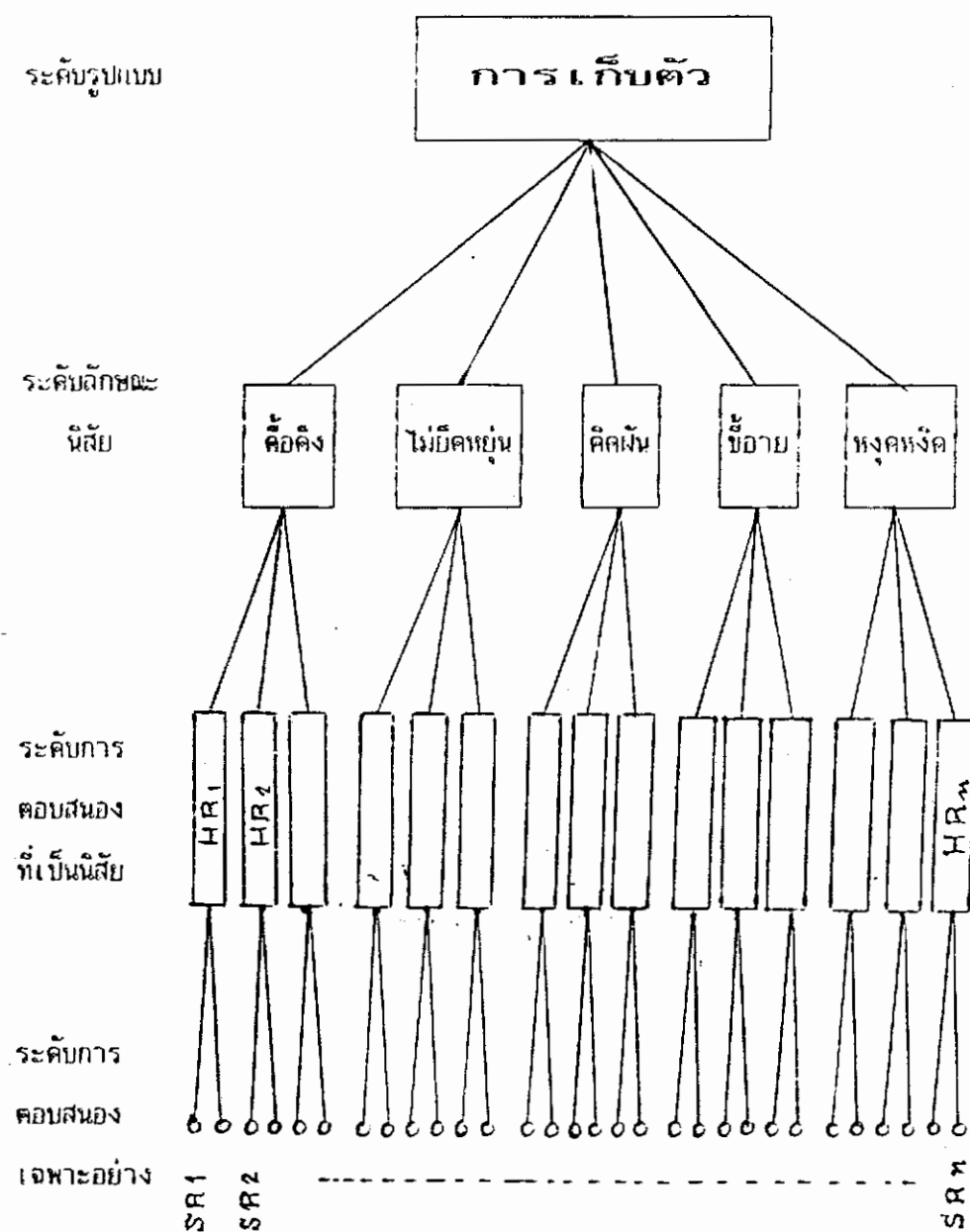
2.1 ลักษณะพื้นผิว (Surface Traits) หมายถึง ลักษณะที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวแปรที่แสดงพฤติกรรมออกมาให้เราสังเกตได้

2.2 ลักษณะต้นตอ (Source Traits) หมายถึง ลักษณะที่เป็นตัวแทนของตัวแปรต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ภายใน และมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของลักษณะพื้นผิว ซึ่งถือว่าลักษณะต้นตอนี้เป็นโครงสร้างทางจิต และเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพ แบ่งย่อยออกเป็น 2 ชนิดคือ

2.2.1 ลักษณะแม่บท (Constitutional Traits) คือ ลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงผลสะท้อนของพันธุกรรม

2.2.2 ลักษณะที่สิ่งแวดล้อมบ่มขึ้น (Environment - Mold Traits) คือ ลักษณะที่เป็นผลสะท้อนของสภาวะต่าง ๆ ที่เป็นเงื่อนไขทางสังคม

3. ทฤษฎีของไอเซนค์ (Eysenck. 1970 : 13 - 15) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพ ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรม 4 ระดับ ซึ่งจัดระบบตามขึ้นจากระดับต่ำสุด ถึงระดับสูงสุด โดยเริ่มจากระดับการตอบสนองเฉพาะอย่างหลาย ๆ แบบที่คล้ายกัน จะรวมกลุ่มขึ้นเป็นระดับตอบสนองที่เป็นนิสัย แล้วการตอบสนองที่เป็นนิสัยที่คล้าย ๆ กันจะรวมกลุ่มเป็นลักษณะนิสัย ระดับสุดท้าย คือ ลักษณะนิสัยที่รวมกลุ่มจนเป็นบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ตัวอย่างแสดงการจัดระบบระดับชั้นของบุคลิกภาพ

ระดับต่ำสุด คือ ระดับการตอบสนองเฉพาะอย่าง (Specific Responses) ใช้สัญลักษณ์ $SR_1, SR_2, \dots, SR_n$ พฤติกรรมในระดับนี้คือ การแสดงออก (Acts) ต่าง ๆ เช่น การตอบสนองต่อการทดสอบในการทดลองต่าง ๆ การตอบสนองต่อประสบการณ์ หรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมนี้สามารถสังเกตได้ อาจเป็นลักษณะ (Characteristic) ของบุคคลหรือไม่ก็ได้

ระดับที่สอง คือ ระดับการตอบสนองที่เป็นนิสัย (Habitual Responses) ใช้สัญลักษณ์ $HR_1, HR_2, \dots, HR_n$ พฤติกรรมในระดับนี้คือการตอบสนองเฉพาะอย่างซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดซ้ำภายใต้เหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน เช่น เมื่อทำการทดสอบซ้ำ การตอบสนองของบุคคลจะคล้ายคลึงกับการตอบสนองเดิม หรือถ้าสถานการณ์ในชีวิตเกิดขึ้นซ้ำเดิม บุคคลจะแสดงปฏิกิริยาในลักษณะคล้ายคลึงกับปฏิกิริยาเดิม

ระดับที่สาม คือ ระดับลักษณะนิสัย (Traits) เป็นปัจจัยที่มีระเบียบ และมีความคงเส้นคงวาระดับแรก (First Order Factors) ลักษณะนิสัยนี้เกิดจากการจัดระบบของการตอบสนองที่เป็นนิสัยหลาย ๆ กลุ่มที่แสดงนิสัยแบบเดียวกัน เช่น คื้อคึง ไม่ยืดยุ่น ขี้อาย หงุดหงิด เป็นต้น

ระดับสูงสุด คือ ระดับรูปแบบของบุคลิกภาพ (Types) เป็นแบบของบุคลิกภาพของบุคคลแบบต่าง ๆ ซึ่งจัดระบบมาจากลักษณะนิสัยหลาย ๆ ลักษณะนิสัยที่รวมกลุ่มกันในตัวบุคคลทำให้เขามีบุคลิกภาพแบบใดแบบหนึ่งตามตัวแปรในภาพประกอบ 1 รูประบบของบุคลิกภาพ คือ การเก็บตัวที่จัดระบบมาจากลักษณะนิสัย

ความทฤษฎีของไอเซนคังจะเห็นว่าพฤติกรรมที่เกิดซ้ำ ๆ กันของบุคคลจะก่อรูปขึ้นเป็นบุคลิกภาพของบุคคลผู้นั้น และปรากฏให้บุคคลอื่นสังเกตเห็นได้

ทฤษฎีองค์ประกอบ (Factor Theory)

นวลละอ อ สุภาผล (2527 : 203 - 204) กล่าวว่า ทฤษฎีองค์ประกอบ (Factor Theory) หรือทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analytic Theory) เป็นทฤษฎีซึ่งเรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) นำเอาวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Theory) ของ สเปียร์แมน (Spearman) รวมกับแนวคิดทางบุคลิกภาพของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ฟรอยด์ (Freud) คือ การทำงานของ Id, Ego และ Superego และแนวคิดทางจิตวิทยาสังคมของ แมคดูกัล (Mc Dougall) ซึ่งศึกษาพฤติกรรม

สังคม และอธิบายว่า มีหลัก 7 ประการซึ่งเป็นพลังสัญชาตญาณ อันได้แก่ ความเกลียดชัง (Repulsion) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ความทะเยอทะยาน (Pugnacity) การต่อสู้ (Flight) การถ่อมตน (Self-abasement) การยืนยันความคิดเห็นของตนเอง (Self-assertion) และความเป็นพ่อแม่ (Parenting)

ทฤษฎีบุคลิกภาพของแคทเทล (Cattell's Factor Theory)

ทฤษฎีของ แคทเทล กล่าวว่า เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีของอัลพอร์ต (Allport) ซึ่งได้ให้ความหมายของคำว่า ลักษณะนิสัยไว้อย่างกว้างขวาง การค้นคว้าของ อัลพอร์ต ในเรื่องคำจำกัดความของลักษณะนิสัย การแบ่งประเภท ตลอดจนการเน้นความสำคัญของทฤษฎีลักษณะนิสัยว่าแตกต่างไปจากทฤษฎีการแยกประเภท เช่น แบบของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) เป็นสิ่งที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการจิตวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางรากฐานในการวิจัยค้นคว้า เพื่อหาลักษณะการกระทำ ๆ อันเป็นหัวใจของคำจำกัดความในเรื่องบุคลิกภาพ

แคทเทล (Cattell. 1950 : 320) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า บุคลิกภาพ ว่า "บุคลิกภาพ คือ การยอมรับคำทำนายสิ่งที่บุคคลจะกระทำในสถานการณ์หนึ่ง ๆ" จุดประสงค์ของการค้นคว้าทางจิตวิทยาในเรื่องบุคลิกภาพคือ การตั้งกฎเพื่อคาดการณ์การกระทำที่แตกต่างกันในสังคม และในสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ บุคลิกภาพเป็นพฤติกรรมทั้งหมดของแต่ละบุคคล หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก การศึกษาเรื่องบุคลิกภาพ จึงเน้นการศึกษา พฤติกรรมรวม มิได้เน้นเฉพาะพฤติกรรมที่แสดงออกในแต่ละวันเท่านั้น แคทเทลอธิบายบุคลิกภาพในรูปของลักษณะนิสัย (Traits) สามารถจะพบได้ทั่ว ๆ ไปในทุก ๆ คน (Common Traits) และขณะเดียวกัน ลักษณะนิสัยยังเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละบุคคล (Unique Traits) ดังนั้นการที่จะเข้าใจทฤษฎีของแคทเทล จึงจำเป็นต้องศึกษาความหมายของลักษณะนิสัย (Traits) ของ อัลพอร์ต ด้วย

ธรรมชาติของบุคลิกภาพ

แคทเทล ให้ความหมาย บุคลิกภาพไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า "บุคลิกภาพ คือ สิ่งที่จะช่วยให้เราทำนายได้ว่า บุคคลทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ จุดมุ่งหมายของการวิจัยทาง

จิตวิทยาในเรื่องของบุคลิกภาพ คือ การสร้างกฎว่าบุคคลที่แตกต่างกัน จะทำอะไรในสถานการณ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไป บุคลิกภาพเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล ทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผย และที่ซ่อนอยู่ภายใน โดยที่แคทเทลจะอ้างว่า การศึกษาบุคลิกภาพจะครอบคลุมพฤติกรรมทั้งหมด ไม่ได้แยกออกเป็นส่วน ๆ ดังเช่นที่เคยมีการศึกษากันมา ดังนั้นเราจะสามารถเข้าใจพฤติกรรมย่อย ๆ ได้อย่างชัดเจน ก็ต่อเมื่อเราได้เห็นภาพรวมทั้งหมดของบุคคลนั้น (Hall and Lindzey. 1978 : 523 - 547 ; citing Cattell. 1950 : 616)

ลักษณะนิสัย (Traits)

แคทเทลมองบุคลิกภาพว่า เป็นโครงสร้างของลักษณะนิสัยที่ซับซ้อน และมีความแตกต่างกัน ลักษณะนิสัยเป็นมโนภาพสำคัญของแคทเทล ซึ่งเขาเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ จำนวนมาก ลักษณะนิสัยเป็นโครงสร้างของจิต (Mental Structure) เป็นตัวอธิบาย และแสดงความคงที่ของพฤติกรรม ลักษณะนิสัยนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ลักษณะนิสัยพื้นผิว (Surface Traits) และลักษณะนิสัยต้นตอ (Source Traits) ความแตกต่างคือ ถ้าเป็นกลุ่มตัวแปรที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน และมีลักษณะร่วมกัน เรียกว่า ลักษณะนิสัยพื้นผิว ส่วนลักษณะนิสัยต้นตอจะแทนตัวแปรที่ซ่อนอยู่ภายใน อันเป็นตัวแทนลักษณะนิสัยพื้นผิวทั้งหลาย

แคทเทลให้ความสำคัญกับลักษณะนิสัยต้นตอมากกว่าลักษณะนิสัยพื้นผิว เพราะถือว่าเป็นโครงสร้างที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อบุคลิกภาพ และจะช่วยให้การวินิจฉัยปัญหาทางบุคลิกภาพต่าง ๆ ลักษณะนิสัยพื้นผิวเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยต้นตอต่าง ๆ และมีความคงที่น้อยกว่าลักษณะนิสัยต้นตอ ลักษณะนิสัยใดก็ตาม 1 อย่าง เป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม พันธุกรรม หรือการผสมผสานกันของทั้งสองอย่าง แคทเทลกล่าวว่า ในขณะที่ลักษณะนิสัยพื้นผิวเป็นตัวแทนของผลรวมขององค์ประกอบดังกล่าว นั้นย่อมแสดงว่าลักษณะนิสัยต้นตอได้ถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นผลจากพันธุกรรมกับส่วนที่เป็นผลจากสิ่งแวดล้อม ลักษณะนิสัยที่เป็นผลมาจากพันธุกรรม เรียกว่า Constitutional Traits และลักษณะนิสัยที่เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อม เรียกว่า Environmental Mold Traits

ถ้าแบ่งลักษณะนิสัยตามรูปแบบที่แสดงออกมาจะได้ 3 แบบ คือ

1. ลักษณะนิสัยด้านพลัง (Dynamic Traits) เป็นลักษณะนิสัยที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดหมาย
2. ลักษณะนิสัยด้านความสามารถ (Ability Traits) เป็นลักษณะนิสัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำให้บรรลุเป้าหมายของแต่ละบุคคล
3. ลักษณะนิสัยด้านอารมณ์ (Temperament Traits) เป็นลักษณะนิสัยที่เกี่ยวกับรูปแบบของการตอบสนอง เช่น ความเร็ว พลังหรือการโต้ตอบทางอารมณ์

แคทเทิล ใช้วิธีการเก็บข้อมูลบุคลิกภาพลักษณะนิสัยด้านความสามารถ และอารมณ์ โดย 3 วิธีใหญ่ ๆ คือ

1. บันทึกประวัติ (Life Record) หรือ L-data เป็นการรวบรวมบันทึกหลักฐานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในสังคม เช่น บันทึกของทางโรงเรียน และทางกฎหมายในทางปฏิบัติ บางครั้งแคทเทิลก็ให้บุคคลที่คุ้นเคยกับผู้ที่ถูกทดสอบศึกษา เป็นผู้ให้ข้อมูลแทน
2. การประเมินตนเองจากแบบสอบถาม (Self-Rating Questionnaire) หรือ Q-data เป็นข้อมูลที่ได้จากบุคคลนั้นโดยตรง ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ช่วยอธิบายหรือแสดงให้เห็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในจิตใจเพิ่มเติมจาก L-data
3. การทดสอบ (Objective Test) หรือ T-data ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละบุคคลว่าควรจะใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาแบบใดหรือใช้เครื่องมือใดบ้าง

แคทเทิลใช้วิธีการดังกล่าววิเคราะห์องค์ประกอบลักษณะนิสัยของบุคลิกภาพโดยการจัดกลุ่ม (Cluster Analysis) ลักษณะนิสัยซึ่งมีเป็นจำนวนมาก จนได้เป็นกลุ่มลักษณะนิสัยพื้นผิวจำนวน 35 กลุ่ม แล้วใช้วิธี L-data และ Q-data วิเคราะห์องค์ประกอบจนเหลือองค์ประกอบของบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ โดยให้สัญลักษณ์และคำนิยามใหม่ และนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Sixteen Personality Factors Test) ซึ่งครอบคลุมลักษณะนิสัยทั้ง 3 ด้าน คือ ลักษณะนิสัยด้านความสามารถ ด้านอารมณ์ และด้านพลัง

ลักษณะนิสัยด้านพลัง (Dynamic Traits) ประกอบด้วย

1. ทศคติ (Attitude) เป็นตัวแสดงตัวแปรด้านพลัง ทศคติเฉพาะสถานการณ์หนึ่งสำหรับบุคคลหนึ่ง คือ การมีความสนใจอย่างแท้จริง และเอาใจใส่อย่างมากกับสิ่งนั้น

2. หน่วยวัดพลัง (Ergs) เป็นลักษณะนิสัยต้นตอด้านพลังที่เป็นผลมาจากพันธุกรรม โดยแคทเทลินยามไว้วว่า "หน่วยวัดพลังเป็นธรรมชาติของจิตใจและร่างกายที่มีมาแต่กำเนิด เป็นกระบวนการที่แสดงปฏิกิริยา (ความสนใจ การรับรู้) ต่อสิ่งหนึ่งอย่างแท้จริงมากกว่า อย่างอื่น การแสดงอารมณ์ต่อสิ่งนั้น และการกำหนดแนวทางเฉพาะเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่ง จะรวมถึงการคิดหาแนวทางสำรอง (Subsidiation Path) ถ้าวิธีการแรกไม่สำเร็จหรือถ้า กล่าวโดยสรุป หน่วยวัดพลังแบ่งได้เป็น 4 ส่วน คือ

2.1 การตอบสนองการรับรู้ (Perceptual Response)

2.2 การตอบสนองทางอารมณ์ (Emotional Response)

2.3 การกระทำที่นำไปสู่เป้าหมาย (Instrumental Act Leading to the Goal)

2.4 เป้าหมายที่ทำให้พอใจ (The Goal Satisfaction Itself)

3. ความรู้สึกทางใจ (Sentiments) เป็นลักษณะนิสัยต้นตอด้านพลังที่เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่คู่กับหน่วยวัดพลัง (Ergs) แต่ต่างกันที่ความรู้สึกทางใจเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือองค์ประกอบของวัฒนธรรมสังคมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ความรู้สึกทางใจ เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงความสนใจต่อสิ่งหนึ่งอย่างแน่นอน และแสดงความรู้สึกหรือปฏิกิริยาในแบบที่ชัดเจนออกมา ซึ่งเกิดขึ้นจากการรวบรวมทัศนคติที่มีต่อสถาบันทางสังคมหรือต่อบุคคลที่เคย ประสพมาในชีวิต ความรู้สึกทางใจที่พบในการวิจัยของแคทเทิล และคณะ ได้แก่ การประกอบอาชีพ กีฬาและเกม ความสนใจทางเครื่องจักรกล ศาสนา พ่อแม่ คู่สมรส และตนเอง ซึ่ง ความรู้สึกทางใจเกี่ยวกับตนเอง (Self Sentiment) นี้เป็นตัวที่มีบทบาทสำคัญในทฤษฎีของ แคทเทิล เพราะทัศนคติเกือบทั้งหมดสะท้อนให้เห็นความรู้สึกทางใจเกี่ยวกับตนเองในระดับที่ไม่ มากก็น้อย ตนเอง (Self) เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้มั่นคง และมีบูรณาการ ในทาง ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ก็คือ Ego และ Superego นั้นเอง

การประสานสัมพันธ์ของพลังต่าง ๆ (Dynamic Lattice)

เป็นการจัดระบบโดยวิธีการที่ซับซ้อนในโครงสร้างของความคิด และแรงจูงใจใน ลักษณะนิสัยด้านพลัง (Dynamic Traits) หรือกล่าวได้ว่าลักษณะนิสัยต่าง ๆ จะมีการ ประสานสัมพันธ์กัน แคทเทิลเชื่อในความคิดของ เมอร์เรย์ (Murray) ในเรื่องความสัมพันธ์

ระหว่างความต้องการต่าง ๆ ซึ่งจะทําหน้าที่ควบคุม และทำให้เกิดลักษณะนิสัยอื่น ๆ ตามมา ก่อนที่จะบรรลุเป้าหมาย แคทเทิลล์ว่า นักทฤษฎีบุคลิกภาพต้องไม่เพียงแต่สามารถอธิบาย และ วัตถุประสงค์นิสัยชนิดต่าง ๆ ของบุคคลได้เท่านั้น แต่จะต้องอธิบายได้ว่า ลักษณะนิสัยเหล่านั้นมี การประสานสัมพันธ์กันอย่างไร เพราะเมื่อทราบแล้วก็จะช่วยให้สามารถหาความซับซ้อน และ สาเหตุต่าง ๆ ของพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการประสานสัมพันธ์กันของความสนใจ ทัศนคติ อารมณ์

พัฒนาการของบุคลิกภาพ

แคทเทิลล์ ศึกษาพัฒนาการของบุคลิกภาพ 2 วิธี คือ

1. ศึกษาจากพัฒนาการทางกาย และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลร่วมกัน
2. ศึกษาจากวุฒิภาวะ และการเรียนรู้

แคทเทิลล์ศึกษากับเด็กและผู้ใหญ่โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อหา องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหมือนกันในคนที่อายุต่างกัน สรุปแล้วสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของ บุคลิกภาพในความคิดของแคทเทิลล์ ได้แก่ พันธุกรรม การเรียนรู้ วุฒิภาวะ สังคม และ สิ่งแวดล้อม โดยครอบครัวมีอิทธิพลมากที่สุด

ขั้นพัฒนาการของบุคลิกภาพ (Stages of Personality Development)

แคทเทิลล์ (Cattell. 1950 : 618 - 619) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการดังนี้

1. ระยะแรกเกิด - 5 ขวบ แคทเทิลล์เห็นด้วยกับ فروยด์ ที่ว่า ระยะนี้เป็นระยะ สำคัญในพัฒนาการของบุคลิกภาพ
2. ระยะ 6 - 13 ปี เป็นระยะที่เด็กเปลี่ยนความสนใจความรักที่มีต่อพ่อแม่ไปสู่ กลุ่มเพื่อน เป็นช่วงแห่งการพัฒนา Ego ให้เข้มแข็ง
3. วัยรุ่น (อายุ 14 - 24 ปี) แคทเทิลล์กำหนดระยะวัยรุ่นนี้ยาวนานกว่า นักจิตวิทยาคนอื่น ๆ ระหว่างวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างมากทั้งในเด็กชาย และ เด็กหญิง และเป็นระยะที่มีความไม่มั่นคงทางอารมณ์เพิ่มขึ้น มีความไม่คล่องตัวทางสังคม มี ความสนใจในเรื่องเพศ ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้ง (Conflict) ขึ้นได้ โดยสาเหตุของความขัดแย้งมีดังนี้

3.1 ต้องการอิสระจากพ่อแม่

3.2 ความต้องการสภาพภาพในอาชีพ และการประสบความสำเร็จมีรายได้
เลี้ยงตัวเอง

3.3 การไม่ได้รับความพึงพอใจที่จะทำให้เพศตรงข้ามประทับใจ

3.4 การไม่ได้รับความมั่นคงทางจิตใจ

ถ้าหากวัยรุ่นสามารถผ่านพ้นความขัดแย้งเหล่านี้ได้ ก็จะทำให้เกิดบุคลิกภาพ และเกิด
ความพึงพอใจในภาพของตน (Self-Concept)

4. วัยวุฒิภาวะ (อายุ 25 - 55 ปี) เป็นระยะที่การเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพ
มีน้อย แม้จะมีความเสื่อมของร่างกาย แต่เป็นวัยแห่งประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ และ
ความคิดสร้างสรรค์ ในระยะปลายของวัยนี้ จะมีแนวโน้มความสนใจในกิจกรรมทางเพศเพิ่มขึ้น

5. วัยชรา (อายุ 56 ปีขึ้นไป) เป็นระยะที่มีความเสื่อมอย่างรวดเร็วในพลัง
ทางกาย แคทเทิลกล่าวว่า ลักษณะนิสัยของบุคคลในวัยชรา มีดังนี้คือ กังวลในการเงิน กังวลใน
สุขภาพ มีความรู้สึกที่ไม่เป็นที่ต้องการ โดดเดี่ยว อ้างว้าง รู้สึกสงสัยไม่แน่ใจ ความสนใจแคบ
สูญเสียความจำ ยึดมั่นในความคิดของตนเอง ข้างพูด ข้างคุย โดยเฉพาะเรื่องในอดีต เอาใจใส่
เรื่องเล็กน้อย ๆ มีความรู้สึกไม่เพียงพอ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง และวิตกกังวล มีความ
รู้สึกผิด กิจกรรมทางเพศลดลง แต่ความสนใจในเรื่องเพศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในผู้ชาย ไม่มี
ระเบียบ ไม่สะอาด หัวเก่า ไม่มีความสามารถที่จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์
และการให้ความร่วมมือกับสังคมลดลง

เทคนิคของแคทเทิล (Cattell's technique)

แนวความคิดของแคทเทิลมีลักษณะเป็นความคิดเชิงประจักษ์ กล่าวคือ ได้มาจากการ
เก็บข้อมูลอย่างกว้างขวางเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการพัฒนาแบบทดสอบทางสถิติเพื่อหา
องค์ประกอบทางสถิติพบว่า ในบรรดาการกระทำทั้งหลายของมนุษย์นั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ
อะไรบ้าง แนวความคิดนี้ สเปียร์แมน (Spearman) ได้เป็นผู้บุกเบิกมาก่อน เขากล่าวว่าถ้ามี
แบบทดสอบที่สมมติกันว่ามีความเกี่ยวพันกันหรือวัดความสามารถในเชิงเกี่ยวพันกันแล้ว คะแนนที่
ได้เมื่อนำมาวิเคราะห์จะปรากฏเป็น 2 แบบ คือ แบบแรกเป็นองค์ประกอบทั่ว ๆ ไป
(General Factor) และแบบที่สองเป็นองค์ประกอบเฉพาะ (Specific Factor) ต่อมา

ในปี 1931 เทอร์สโตน (Thurstone) ได้นำวิธีการของสเปียร์แมนมาดัดแปลงเรียกว่า Multiple Factors Analysis ซึ่งทำให้การวิเคราะห์เชิงประจักษ์ได้รับการยอมรับ และมีการค้นคว้ากันอย่างกว้างขวาง

แคทเทลได้ใช้ Factor Analysis ในการชี้ความแตกต่างด้านบุคลิกภาพ กระบวนการของ Factor Analysis มีดังต่อไปนี้

1. เก็บข้อมูลจำนวนมากจากกลุ่มตัวอย่างหรือบุคคลจำนวนมาก ข้อมูลจำนวนมากนี้ควรจะได้มาจากหลายสภาพการณ์
2. เมื่อได้คะแนนเหล่านี้มาจะมีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อหาองค์ประกอบหรือแหล่งของความแปรปรวนของคะแนน
3. องค์ประกอบของความแปรปรวนนี้จะใช้เป็นคำอธิบายถึงการที่คะแนนในแต่ละชุดว่ามีพื้นฐานจากอะไร
4. นอกจากการที่จะได้องค์ประกอบเหล่านี้มาแล้ว ยังให้คำตอบได้ว่าองค์ประกอบใดมีอิทธิพลต่อคะแนนที่ได้มาน้อยเพียงใด

จากทฤษฎีของแคทเทล (Cattell) สรุปได้ว่าทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญต่อลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลอันประกอบด้วยลักษณะนิสัยพื้นผิว และนิสัยต้นตอ โดยเน้นลักษณะนิสัยต้นตอว่ามีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของบุคคลโดยทั่ว ๆ ไป

ความสำคัญของบุคลิกภาพ

นิภา นิธยาน (2530 : 151 - 153) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อบุคคล และการมีบุคลิกภาพที่ดี ประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้

1. ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจสภาพความเป็นจริงอย่างถูกต้อง โดยไม่บิดเบือนความจริง
2. การแสดงอารมณ์ในลักษณะและขอบเขตที่เหมาะสม การมีอารมณ์ที่ไม่ดีเยี่ยมเป็นผลร้ายต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง
3. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะตลอดชีวิตของคนเราต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อสวัสดิภาพอันดีของมวลมนุษย์

4. ความสามารถในการทำงานที่อำนวยความสะดวกประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งการยกย่องนับถือจากผู้อื่น จะทำให้คนเรารู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์ต่อสังคมหรือช่วยเหลือสังคมได้

5. ความสามารถในการพัฒนาตน สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ในทุกสถานการณ์ กัญญา สุวรรณแสง (2533 : 4 - 5)กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมเป็นอย่างมาก โดยพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความมั่นใจ ผู้มีบุคลิกภาพดี จะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น ทำให้กล้าแสดงออก เพราะคนอื่น ๆ ที่พบเห็นจะให้ความสนใจและเชื่อมั่น

2. การคาดหมายพฤติกรรม ถ้ารู้ว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร จะทำนายได้ว่าในสถานการณ์ใด จะแสดงพฤติกรรมอย่างไร

3. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่งได้โดยอาศัยสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอแก่ตัวบุคคลนั้น ๆ บุคลิกภาพช่วยให้สามารถจำ รู้จัก เข้าใจ บุคคลแต่ละคนได้ ตลอดจนรู้วิธีที่จะปรับตัวให้เข้ากับคนเหล่านั้นได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันในสังคม

4. การตระหนักในเอกลักษณ์ของบุคคล บุคลิกภาพจะทำให้คนมีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นของตนเอง เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน

5. การปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ การที่รู้บุคลิกภาพของบุคคลอื่น ทำให้ปรับตัวเข้ากับเขาได้ง่ายขึ้น เอาชนะศัตรูได้ แก้ปัญหาได้

6. ความสำเร็จ คนที่บุคลิกดี เป็นพื้นฐานแห่งความศรัทธาเชื่อถือแก่ผู้พบเห็น ได้รับความช่วยเหลือ และการติดต่อด้วยดี ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

7. การยอมรับของกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพดี ย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ใคร ๆ ก็เรียกร้องต้องการ ขอบที่จะให้อยู่ในกลุ่ม ทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ

จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพนั้นมีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่ว ๆ ไปว่า เป็นส่วนที่ทำให้บุคคลมีความสำเร็จในอาชีพ และเป็นที่รัก ศรัทธาของบุคคลรอบข้าง สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

กาตุงนา ศาสตราจารย์ (2524 : 192 - 193) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพมี 2 ปัจจัยใหญ่ คือ

1. พันธุกรรม ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ ความสมบูรณ์หรือความพิการของร่างกาย
2. สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ดินฟ้าอากาศที่อยู่อาศัย สถานการณ์ สภาพแวดล้อม บุคคลที่ใกล้ชิด ตลอดจนประสบการณ์ที่บุคคลในสังคมเดียวกันได้รับ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ คำสั่งสอน การอบรม และการเลี้ยงดู เป็นต้น

ฉลอง ภิมณรัตน์ (2531 : 29 - 30) กล่าวว่า บุคลิกภาพประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดยีนส์จากพ่อแม่ หรือบรรพบุรุษ ไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้านรูปร่าง หน้าตา ท่าทาง อารมณ์ ผิวพรรณ ตลอดจนระบบประสาท เป็นลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด
2. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และสภาพวัฒนธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลนั้น ๆ เกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ และปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่ต่างต่างกัน ส่งผลให้บุคลิกภาพของบุคคลแตกต่างกัน

ลักษณะ สิริวัณ (2530 : 149 - 150) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพได้แก่

1. ศักยภาพที่มีมาแต่กำเนิด (Inborn Potentialities) เป็นสิ่งที่ติดมากับทารกตั้งแต่เกิด ซึ่งอาจเป็นผลของพันธุกรรมหรืออิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อทารกก่อนคลอด สิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างเบื้องต้นของมนุษย์และจะเป็นเงื่อนไขกำหนดทิศทาง และขอบเขตของการพัฒนาบุคลิกภาพในระดับหนึ่ง เช่น รูปร่าง ลักษณะ หน้าตา ระบบประสาท ความสมบูรณ์หรือพิการของร่างกาย ลักษณะอารมณ์ เป็นต้น
2. สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ ในช่วงพัฒนาการของทารก ทารกมีประสบการณ์ต่าง ๆ กับสังคมและได้รับสิ่งเร้าที่มากกระทบมากมาย ทารกก็ต้องเรียนรู้ที่จะจัดการกับ

สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ เขาจะต้องเรียนรู้ว่าเขาต้องมีบทบาทอะไรบ้างสำหรับฐานะต่าง ๆ ของเขาในสังคม และเขาต้องเรียนรู้ที่จะแสดงบทบาทของเขาได้ให้เหมาะสม การเรียนรู้จากสิ่งเร้าและประสบการณ์ต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมย่อมเป็นส่วนสำคัญ ในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลว่าเขาจะเป็นคนอย่างไร แสดงพฤติกรรมและมีวิธีปรับตัวอย่างไร

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 10 - 12) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพประกอบด้วย

1. ด้านกายภาพ คือ โครงสร้างของร่างกายและระบบต่อมต่าง ๆ ส่งผลให้บุคลิกภาพของบุคคลต่างกันไปด้วย
2. สติปัญญาและความสามารถ ถ้าบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาและความสามารถ จะทำให้พัฒนาบุคลิกภาพที่ดีได้ยาก
3. ด้านอารมณ์ เช่น บุคคลที่มีความวิตกกังวล จะทำให้บุคลิกภาพของบุคคลแปรเปลี่ยนได้ ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพมาก
4. ความสนใจที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ บุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกันได้
5. การปรับตัวเข้ากับสังคม คนที่ปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ จะเป็นคนที่ชอบเก็บตัวหนีสังคม มองโลกในแง่ร้าย จะมีผลต่อบุคลิกภาพเป็นอันมาก

จากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบุคลิกภาพ จะประกอบไปด้วยปัจจัยด้านร่างกาย จิตใจ การเรียนรู้ และสภาพสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ของตนเอง

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 24 - 25) การสร้างบุคลิกภาพ คือ กระบวนการที่จะทำให้บุคคลเกิดบุคลิกภาพขึ้นในตัวของบุคคล เริ่มสร้างสมมาตั้งแต่เยาว์วัย ให้เกิดบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของสังคม สถาบันทางสังคม และทางการศึกษาที่สำคัญ ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างบุคลิกภาพให้แก่บุคคลได้แก่ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งการสร้างบุคลิกภาพให้แก่บุคคลในสังคมนั้น ควรสร้างบุคลิกภาพใน 2 ลักษณะ คือ

1. การสร้างบุคลิกภาพตามความต้องการของสังคม เป็นการสนับสนุนความคิดเชิงสังคมของบุคคล ช่วยทำให้สังคมมั่นคงดำรงอยู่อย่างมีความสุข

2. การสร้างบุคลิกภาพส่วนบุคคล เป็นลักษณะการสร้างบุคลิกภาพเฉพาะแต่ละบุคคล เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่สังคมพึงประสงค์ โดยอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การช่วยพัฒนาบุคลิกภาพทางสรีระร่างกาย โดยการสำรวจความเจริญเติบโตของร่างกายเด็กทุกกระยะ ว่ามี แขน ขา คอ ศีรษะ เบี้ยว และพันผิดปกติหรือไม่

2.2 การช่วยพัฒนาบุคลิกภาพทางสติปัญญา ต้องระวังอย่าให้เด็กได้รับการกระทบกระเทือนทางสมอง เพราะจะทำให้สมองเสื่อม ควรให้เด็กได้ฝึกฝน และรู้จักใช้สมอง ความเหมาะสมด้วย

2.3 การช่วยพัฒนาบุคลิกภาพทางการควบคุมอารมณ์ ความรัก ความอบอุ่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมาก ถ้าเด็กขาดความรักจากพ่อแม่ จะเกิดความรู้สึกว่าเหว่ ขาดความอบอุ่น ขาดความปลอดภัย เด็กจะหาทางออกด้วยการเรียกร้องความสนใจ แสดงความก้าวร้าว ในที่สุดจะกลายเป็นคนนิสัยไม่ดี ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และช่วยเหลือตนเองไม่ได้

2.4 การช่วยพัฒนาบุคลิกภาพทางสังคม ขณะที่เด็กกำลังพัฒนาอยู่ทุกกระยะจะต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมอยู่ตลอดเวลา ผู้ใหญ่ต้องคอยให้คำแนะนำ และช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้าได้กับสังคมทุก ๆ กระยะ จะได้ไม่มีปัญหาหรือเป็นคนหลบหนีสังคม ซึ่งจะเป็นผลเสีย เกิดโรคจิตขึ้นได้

จุฑา บุรีภักดิ์ (2533 : 196 - 197) กล่าวว่า การสร้างบุคลิกภาพก็เพื่อต้องการให้ตนเองมีบุคลิกภาพที่ดี เหมาะสม ทั้งรูปร่างหน้าตา ท่าทาง มีความมั่นใจสบายใจ ในการแสดงตน การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น บุคคลจึงควรมีบุคลิกลักษณะดังนี้

1. การมองด้วยสายตา จะต้องมองด้วยความรัก เมตตา ศรัทธา มองด้วยอาการสุภาพเรียบร้อย

2. การแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย ขนมอง เหมาะสมแก่กาลเทศะ

3. การพูด ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ควรพูดดี พูดให้เป็นประโยชน์ พูดน่าฟัง ชะใจคน พูดด้วยน้ำเสียงอ่อนหวานไพเราะ จะทำให้เราเข้ากับคนได้ทุกเพศ วัย และทุกระดับชั้น

4. การเดิน การเดินที่สง่า สวยงาม สุภาพ มีท่าทีสรวม การเดินควรมีท่าสง่าผ่าเผย

5. การแสดงท่าทาง ควรระมัดระวังท่าทาง กิริยามารยาท จะต้องน่าดูเหมาะสมในทุกโอกาสและสถานการณ์

6. ทักษะในการทำงาน จะต้องเป็นผู้มีทำทางและความชำนาญ คล่องแคล่ว ว่องไว มีลักษณะดี และมีความรับผิดชอบ

7. สุขภาพ จะต้องเป็นผู้มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ควรบำรุงรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์อยู่เสมอ

จากข้อความที่กล่าวถึงการสร้างบุคลิกภาพที่ดีนั้น สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง โดยเริ่มสร้างได้ตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจส่งผลให้มีบุคลิกภาพที่สังคมพึงประสงค์

แบบทดสอบบุคลิกภาพ

วิจิตพาณี เจริญวัฑู (ม.ป.ป. : 133 - 136) ให้ความหมายไว้ว่า แบบทดสอบบุคลิกภาพนั้น เป็นแบบทดสอบหรือเครื่องมือสำหรับวัดหรือสำรวจอารมณ์ แรงผลักดัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะคติ ตลอดจนอุปนิสัย โดยแยกออกจากแบบทดสอบความสามารถทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. แบบทดสอบการรายงานหรือสำรวจด้วยตนเอง

1.1 แบบทดสอบ MMPI (The Minnesota Multiphasic Personality Inventories) เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ ชนิดสำรวจตนเอง แบบทดสอบนี้สร้างขึ้นเพื่อทดสอบลักษณะความผิดปกติทางจิตและใช้เป็นแบบทดสอบสำหรับการค้นคว้าทางวิชาการ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยข้อความบอกเล่า 550 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ เช่น ความผิดปกติทางประสาท ความไม่ปกติทางการเคลื่อนไหวและทัศนคติเกี่ยวกับเพศ ซึ่งแบบทดสอบ MMPI ให้ได้ทั้งชายและหญิงที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป

ในการทดสอบ MMPI ให้คะแนนย่อยแบบมาตราเชิงคลินิก (Clinical Scales) 10 ประเภท คือ

1. HS : Hypochondriasis สนใจสุขภาพของตนเอง รู้สึกเหนื่อยอ่อนตลอดเวลา
2. D : Depression สภาวะซึมเศร้า
3. Hy : Hysteria มีความผิดปกติทางร่างกาย แต่หาสาเหตุไม่พบ และไม่มีพยาธิสภาพ

4. Pd : Psychopathic deviate มีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับสังคม
5. MF : Masculinity Femininity วัดลักษณะความเป็นผู้ชาย ผู้หญิง
6. Pa : Paranoid หลงผิด
7. Pt : Psychasthenia มีอาการทางประสาท แบบย้ำคิดย้ำทำ มีความวิตกกังวล
8. SC : Schizophrenia มีความคิดที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นจริง
9. Ma : Hypomania ตื่นเต้นมาก ๆ
10. Si : Social Introversion ไม่เข้าสังคม

1.2 EPPS (Edwards Personality Preference Schedule)

เป็นแบบทดสอบวัดความสนใจหรือทัศนคติของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีระบบความต้องการ ในแบบสำรวจ EPPS มีการตรวจสอบภายในอย่างฉลาดอยู่หลายวิธี เพื่อตรวจสอบอคติของผู้ตอบ โดยมีข้อความซ้ำ ๆ กัน 15 คู่ ในแบบฟอร์มเดียวกัน คะแนนของ EPPS เป็นคะแนนที่ได้จาก Ipsative คือความเข้มของความต้องการที่แสดงออกนั้นเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับความต้องการอื่น ๆ ของแต่ละคน เพราะฉะนั้นคะแนนที่ได้มาไม่ใช่คะแนนที่สมบูรณ์ของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นคะแนนของแต่ละบุคคล เมื่อใดก็ตามที่ผู้ถูกทดสอบแสดงพฤติกรรมว่าชอบข้อหนึ่งมากกว่าอีกข้อหนึ่ง คะแนนที่ได้เป็น Ipoative ในสภาพการณ์นี้ คน 2 คน ที่ได้คะแนน EPPS เท่ากัน อาจมีความเข้มของความต้องการต่างกัน เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ การแปลงคะแนนจาก Ipsative มาเป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์ จึงเป็นสิ่งที่น่าสงสัย เพราะการใช้ Ipsative และคะแนนปกติวิสัย ควบคู่กันไป เป็นสิ่งที่ยากในการเข้าใจและไม่มีความหมายเท่ากับใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง

2. แบบทดสอบความสนใจและทัศนคติ

2.1 SVIB (Strong Vocational Interest Blank) เป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวัดความสนใจ ทัศนคติ และส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ มีข้อความจำนวนทั้งสิ้น 399 ข้อ จัดหมวดหมู่เป็น 8 ภาคใน 5 ภาคแรก ให้ผู้เข้าสอบตอบวัตถุประสงค์ ซึ่งแต่ละส่วนใน 5 ภาคนี้เกี่ยวข้องกับอาชีพ วิชาของโรงเรียนและกิจกรรม

นั้นทั้ง ส่วนที่เหลืออีก 3 ภาค ให้ผู้ทดสอบจัดอันดับกิจกรรมที่ชอบ เปรียบเทียบความสนใจของ ผู้ถูกทดสอบกับสิ่งอื่น และประเมินความสามารถปัจจุบันตลอดจนลักษณะอื่น ๆ ของตนเอง

2.2 The Kuder Interest Inventories มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ความสัมพันธ์ของความสนใจในด้านกว้าง ๆ มากกว่าจะชี้เฉพาะเรื่องอาชีพ ข้อคำถามเป็นชนิด บังคับเลือก 3 ตัวเลือก ผู้ถูกทดสอบ ต้องเลือกที่ชอบมากที่สุด และข้อไม่ชอบมากที่สุด

3. แบบทดสอบชนิด Projective (Projective Technique)

ลักษณะที่แยกการทดสอบบุคลิกภาพ Projective ออกจากการทดสอบ บุคลิกภาพชนิดอื่น ๆ อยู่ที่ว่า ไม่มีโครงสร้างที่แน่นอน (Unstructured) งานซึ่งไม่มีข้อกำหนดในการที่จะตอบสนองทั้งนั้นเพราะโดยทั่วไปแล้ว คำสั่งของแบบทดสอบ คือ การทำให้ ผู้ถูกทดสอบได้แสดงจินตนาการได้อย่างอิสระเต็มที่ โดยคำสั่งที่สั้น ๆ และทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะเจาะจง และสิ่งเร้าของแบบทดสอบก็เป็นสิ่งที่ไม่ชัดเจน คลุมเคลือ โดยที่แบบทดสอบ ชนิดนี้วางอยู่บนความเชื่อที่ว่า สิ่งที่ถูกทดสอบเห็นและตีความหมายเนื้อหาของแบบทดสอบหรือ สร้างสถานการณ์ขึ้นมา จะสะท้อนให้เห็นถึงการทำงานทางจิต (Psychological Functioning) หรือพูดง่าย ๆ ว่า สิ่งเร้าของแบบทดสอบเป็นเสมือนฉากให้ผู้ถูกทดสอบ แสดงความคิด ความต้องการ ความกระวนกระวายใจหรือความขัดแย้งภายในใจออกมา

ลักษณะของแบบทดสอบ Projective นี้มีลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกทดสอบไม่ทราบ ถึงความหมายทางจิตวิทยาในสิ่งที่ผู้ถูกทดสอบแสดงออกมา ลักษณะการทดสอบนี้มีการประเมิน บุคลิกภาพอย่างกว้าง ๆ ความสนใจอยู่ที่บุคลิกภาพรวม ๆ ทั้งหมดของคน ๆ นั้น มากกว่าที่จะวัดลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะและการสุดท้าย วิธีการนี้เป็นสิ่งที่มีประสิทธิภาพ ในการเปิดเผยบุคลิกภาพที่ถูกปกปิด ซ่อนเร้นและจิตใต้สำนึก (Unconscious) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าแบบทดสอบยังไม่มีโครงสร้างมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้เปิดเผยสิ่งที่เก็บและปกปิดไว้ ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากข้อตกลงที่ว่า ยิ่งสิ่งเร้าไม่มีโครงสร้างหรือคลุมเคลือมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้คนไม่มีการต่อต้านป้องกันตนเองในการตอบสนองยิ่งขึ้น สามารถแบ่งย่อยได้ ดังนี้

3.1 TAT เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับสถานการณ์ในรูปภาพ จุดมุ่งหมายของ คำถามแต่ละภาพ จะทำให้ผู้ถูกทดสอบ แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของเขาออกมา การใช้แบบทดสอบจึงใช้สำหรับเปรียบเทียบพฤติกรรม ซึ่งแบบทดสอบ TAT ประกอบด้วยภาพ 20 ภาพ ซึ่งแต่ละภาพ มีรูปภาพคลุมเคลือ สีขาวดำ และบัตรเปล่า ไม่มีรูปภาพอะไรอีก แผ่นหนึ่ง ผู้รับการทดสอบจะถูกขอให้เล่า เรื่องหรือผูกเรื่องให้ตรงกับรูปภาพแต่ละฉบับ ให้เล่า

ว่า อะไรทำให้เกิดเหตุการณ์ที่แสดงในภาพ และบรรยายว่า กำลังจะเกิดอะไรขึ้นในขณะนั้น และตัวละครแต่ละตัวในภาพกำลังรู้สึกและคิดอย่างไร และขอให้บอกถึงผลของมันด้วย ส่วนภาพเปล่าไม่มีภาพอะไรนั้น ผู้รับการทดสอบจะถูกสั่งให้จินตนาการนึกถึงภาพบางภาพแล้วเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพนั้น นักจิตวิทยาจะใช้ MAPS ในการวินิจฉัยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจแล้วยังใช้เป็นส่วนหนึ่งของการรักษาทางจิตวิทยาอีกด้วย

3.2 Make a Picture Story (MAPS)

MAPS คัดแปลงมาจากแบบทดสอบ TAT โดยแยกรูปภาพออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นรูปภาพ และส่วนที่เป็นฉาก ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดให้ผู้ถูกทดสอบได้เลือกฉาก และจัดวางรูปภาพที่จะใช้ทดสอบตัวเองเสียก่อนที่จะผู้ถูกทดสอบเล่าเรื่องราว ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ถูกทดสอบให้เล่าเรื่องราวออกมาได้ตามสภาพของสิ่งเร้าที่ผู้ถูกทดสอบได้จัดขึ้นมาเอง

การใช้ MAPS นี้สามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวกสบาย และใช้ได้กว้างขวาง ไม่ยุ่งยาก ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ใช้กับผู้ถูกทดสอบทั้งเพศหญิงและเพศชายทั้งที่ปกติ และเป็นโรคโดยประสาทหรือโรคจิต สำหรับผู้ถูกทดสอบควรมีอายุระหว่าง 6 ปี - 60 ปี

บังอร ชินกุลกิจนิวัฒน์ (2526 : 340 - 341) อธิบายแบบทดสอบบุคลิกภาพในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

การประเมินบุคลิกภาพมีอยู่หลายวิธี ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการ และวัตถุประสงค์ของผู้ทดสอบ เช่น ผู้จัดการโรงงานต้องการคัดเลือกคนงาน ย่อมแตกต่างจากนักบริหารโรงเรียนที่ต้องการคัดเลือกครู หรือผู้บริหารการบินคัดเลือกนักบิน เป็นต้น

1. การประเมินบุคลิกภาพชนิดที่ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นวิธีการแบบ Objective

แบบทดสอบบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นเพื่อตอบคำถามที่เป็นมาตรฐานเรียกว่า "ชุดข้อทดสอบบุคลิกภาพหรือแบบสอบถาม (Personality Inventory of Questionnaire) เพื่อนำคะแนนที่ได้เปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ หรือเพื่อวัดการปรับตัวทั่ว ๆ ไป ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบมาจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบกับตัวเกณฑ์อื่น ๆ ที่เป็นมาตรฐาน ถ้าคำตอบที่ได้จากคำถามตรงกับลักษณะนิสัยของผู้ถูกทดสอบก็แสดงว่าแบบทดสอบนี้มีความเที่ยงตรง

แบบทดสอบบุคลิกภาพ ต้องการคำตอบแบบอัตวิสัย (Subjective) แต่ผู้ทดสอบอาจจะให้คำตอบที่ผิดจากความเป็นจริงได้ เนื่องจากต้องการสร้างความประทับใจให้ผู้อื่น นักจิตวิทยาจึงสร้างคำถามชนิดที่ตรวจเช็คคำตอบที่บิดเบือนข้อเท็จจริงได้

แบบสอบถามที่ใช้ทดสอบบุคลิกภาพมีมากมายหลายชนิดแล้วแต่จุดประสงค์ บางชนิดใช้คุณลักษณะนิสัยทั่ว ๆ ไป บางชนิดใช้เพื่อค้นหาทางบุคลิกภาพ แต่ไม่ว่าจะใช้แบบไหนผลที่ได้จากการทดสอบนำมาพิจารณาร่วมกับประเมินอื่น ๆ ด้วย เช่น

1.1 แบบสำรวจทางจิตวิทยาของแคลิฟอร์เนีย (California Psychological Inventory : CPI) แบบทดสอบนี้มีคะแนน 18 จำนวน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะนิสัยต่าง ๆ เช่น การเข้าสังคม วุฒิภาวะ ความรับผิดชอบ ความมั่นใจตัวเอง แนวทางความสัมฤทธิ์ผล และประสิทธิภาพทางสติปัญญา มีคำถาม 480 ข้อ และมีกระดาษคำตอบแยกต่างหาก ผู้ตอบต้องตอบว่า "จริง" หรือ "ไม่จริง"

1.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพของเอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards Personal Preference Schedule : EPPS) วัดความสนใจหรือทัศนคติของบุคคล ในการสร้างแบบทดสอบของ เอ็ดเวิร์ดส์ เลือกใช้ชุดความต้องการทางจิตใจของตน 15 ข้อ จากชุดความต้องการทางจิตใจที่เมอเรย์ (H.A. Murray) ได้สรุปไว้ 28 ข้อ แบบทดสอบเอ็ดเวิร์ดส์มีทั้งสิ้น 255 ข้อ แต่ละข้อมี 2 ข้อความ ซึ่งผู้ตอบจะต้องเลือกเอาข้อความใดข้อความหนึ่ง เช่น

ก. ฉันเศร้าโศกเมื่อผิดหวัง

ข. ฉันรู้สึกประหม่าเมื่อต้องพูดต่อหน้ากลุ่มคน

1.3 แบบสำรวจบุคลิกภาพรวมมินนิโซตา (Minnesota Multiphasic Personality Inventory : MMPI) แบบทดสอบนี้สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการวินิจฉัยพฤติกรรมแปรปรวน ผู้รับการทดสอบต้องตอบคำถาม 550 ข้อ แต่ละข้อต้องตอบว่า "จริง" "ไม่จริง" หรือ "ตอบไม่ได้" แต่ละคำตอบจะแสดงให้เห็นถึงความคิดส่วนตัวและลักษณะนิสัยของบุคคลทั้งปกติและผิดปกติ

บุคคลที่ตอบว่า "ตอบไม่ได้" อาจแสดงให้เห็นว่าเป็นคนลังเล หรือเลื่องไม่ตอบ ถ้ามีคำตอบชนิดนี้มากเกินไปก็ไม่สามารถนำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนมาตรฐานได้ แต่บอกได้ว่าเป็นคนไม่ร่วมมือในการทดสอบ แบบทดสอบนี้มีคะแนน 10 ตอน

ด้วยกันคือ Hypochondriasis, Depression, Hysteria, Psychopath, Interest, Introvert, Extrovert, Paranoid, Psychasthenia, schizophrenia, Hypomania

2. การประเมินบุคลิกภาพ ชนิดฉายภาพตนเอง (Projective)

การทดสอบแบบฉายภาพตนเองหรือแบบโปรเจคทีฟ แตกต่างจากการทดสอบด้วยแบบสอบถาม การใช้แบบสอบถามมีคำถามและคำตอบแน่นอน คำตอบที่ได้บอกถึงลักษณะนิสัยเป็นแบบ ๆ ไป แต่แบบทดสอบโปรเจคทีฟ อาจมองถึงบุคลิกภาพทั้งหมดของผู้ตอบ คำตอบของผู้ตอบขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนตัวของผู้ตอบเอง

การทดสอบแบบโปรเจคทีฟ เป็นการทดสอบรายบุคคล คำตอบที่ได้ไม่มีการตอบรับหรือปฏิเสธ คำตอบที่ได้อาจทำให้ทราบถึงแรงจูงใจไร้สำนึกต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

2.1 แบบทดสอบภาพหยิกหยดของรอร์ชาร์ด (Rorschach) เป็นแบบทดสอบที่ใช้แพร่หลายมากที่สุดประกอบด้วยภาพหยดหมึกรวมสิบหยด มีภาพขาวดำห้าภาพ และสีห้าภาพ คำตอบที่ได้มีขึ้นอยู่กึ่งจิต ผู้ตอบจะต้องบรรยายภาพที่เห็นว่ายคล้ายหรือเหมือนกับอะไรบ้าง ไม่มีการจำกัดเวลา และไม่จำกัดคำตอบ ผู้ทดสอบจะต้องได้รับการฝึก และมีความชำนาญพิเศษทั้งการให้การทดสอบ การให้คะแนนและการแปลผล

2.2 แบบทดสอบบรรยายภาพ ที่ เอ ที (Thematic Apperception Test หรือใช้ตัวย่อว่า TAT) เป็นแบบทดสอบที่ใช้กันแพร่หลายอีกประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยรูปภาพ 31 รูป ต้องการให้ผู้ตอบบรรยายเรื่องราวในภาพโดยการเล่าเรื่องจากจินตนาการ หรือเหตุการณ์ที่แสดงในภาพนั้น ผู้ตอบอาจสอดแทรกตัวเองเข้าไปในเหตุการณ์นั้นโดยไม่รู้ตัว จากการวิเคราะห์เรื่องราวที่เรียบเรียงได้จากรูปภาพเหล่านั้น อาจทำให้ทราบถึงปัญหา ความสนใจ ทัศนคติ แรงจูงใจไร้สำนึกซึ่งเผยให้เห็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น

แบบทดสอบ ที่ เอ ที ก็เช่นเดียวกับแบบทดสอบรอร์ชาร์ด คือ ต้องการให้ผู้ทดสอบที่ชำนาญงาน และได้รับการฝึกเป็นพิเศษในการให้การทดสอบและแปลผล

จากเอกสารที่กล่าวถึง สรุปได้ว่า แบบทดสอบประเภทต่าง ๆ จัดอยู่ในลักษณะ 2 วิธีการคือ

1. วิธีการโปรเจคทีฟ (Projective Technique) ได้แก่ TAT, MAPS และแบบทดสอบภาพหยดหมึกของ Rorschach

2. วิธีการอบเจกทีฟ (Objective Test) ได้แก่ MPI, EPPS, SVIB, CPI และ The Kuder Interest Inventorrs

ซึ่งแบบทดสอบทั้ง 2 วิธีการมีทั้งข้อดี และข้อปัญหา ดังนี้

วิธีการโปรเจกทีฟ (Projective Technique)

ข้อดี

1. เป็นการประเมินทางอ้อม สามารถหยั่งรู้ (Penetrate) ถึงลักษณะลึก ๆ ของบุคลิกภาพได้
2. เป็นเครื่องมือที่เสริมความรู้สึกเป็นมิตรและคุ้นเคยกันระหว่างผู้ทดสอบและผู้ถูกทดสอบ ซึ่งจะช่วยให้ความประหม่อม และความรู้สึกป้องกันตนเอง
3. สามารถใช้ทดสอบได้กับทุกชาติ ทุกภาษา ไม่มีขอบเขตในเรื่องของวัฒนธรรม สามารถใช้ได้กับผู้ที่ไม่รู้หนังสือยกเว้นเฉพาะบางแบบทดสอบเท่านั้น
4. ทดสอบครั้งเดียว ได้ข้อมูลในหลาย ๆ ลักษณะ
5. ไม่มีเครื่องมือทดสอบอื่นที่จะนำมาใช้แทนกัน

ข้อปัญหา

1. ผู้แปลความหมายของคำตอบจะต้องมีความชำนาญและมีความรู้มาก
2. ค่าความเที่ยงที่ได้จากการแปลความหมายของคำตอบระหว่างผู้แปลสองคนค่อนข้างต่ำ และการที่ผู้ทดสอบรู้ข้อมูลบางอย่างจากผู้ถูกทดสอบมีผลให้ขาดความตรงไปตรงมา
3. การให้คะแนนและการแปลความยังขาดความเป็นปรนัย (Objective)
4. ความเป็นปกติวิสัย (Norms) ไม่สมบูรณ์ ไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนในการแปลความ

5. ผู้ถูกทดสอบอาจปกปิด ไม่ตอบตามความรู้สึกจริง ๆ ก็ได้

วิธีการอบเจกทีฟ (Objective Test)

ข้อดี

1. ข้อดีในทางเศรษฐกิจ ทุนเวลาค่าใช้จ่าย ง่ายสะดวกในการนำไปใช้ กล่าวคือ หลังจากบอกคำสั่ง (Instruction) ของแบบทดสอบโดยสรุปแล้ว กลุ่มผู้ถูกทดสอบสามารถจะทำแบบทดสอบได้เอง ซึ่งให้คะแนนและแปลผลการทดสอบเหล่านั้นด้วยเครื่องคำนวณคอมพิวเตอร์ได้อย่างรวดเร็วมาก

2. การให้คะแนนและดำเนินการทดสอบทำได้ง่ายและแน่นอน ทั้งนี้ก็จะเกี่ยวข้องกับผลไปยังการแปลผลที่สะดวก ผู้ใช้หรือนักจิตวิทยาไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์ทางคลินิกมากมายนักก็ได้ ซึ่งมักจะเป็นการแปลผลไปตามแบบหรือสูตรที่มีอยู่แล้ว เช่น บุคลิกภาพแบบปรับตัวได้ - ไม่ได้ หรือแปลผลในลักษณะพื้นฐาน เช่น สมยอม - ค่อด้าน พึงพิง - เป็นอิสระ ค่อด้านสังคม - สมยอมสังคม แต่การเข้าใจพื้นฐานหรือบุคลิกภาพในมิติต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำไปประกอบการพิจารณาบุคลิกภาพที่ซับซ้อน หรือประกอบการตัดสินใจว่ามีแนวโน้มว่าจะมีบุคลิกภาพเป็นอย่างไรต่อไป

3. การประเมินด้วยแบบทดสอบอบเจกต์ฟ ได้ได้รับความนิยมเรื่องความแม่นยำ ความจริง และมีเป้าหมายการทดสอบหรือประเมินที่แน่นอนว่าเมื่อเทียบกับการประเมินบุคลิกภาพโดยใช้แบบทดสอบโปรเจกต์ฟ ซึ่งมีลักษณะอัตวิสัยเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ผู้ทดสอบอาจมีความรู้สึกทางบวกหรือลบต่อผู้ถูกทดสอบ ซึ่งไม่ว่าแบบใดย่อมส่งผลให้ผลคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง แต่แบบอบเจกต์ฟ จะขจัดความลำเอียงในทางเองนี้ไปได้

ปัญหาบางประการของการประเมินโดยใช้วิธีการอบเจกต์ฟ

1. ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจของตัวผู้ทดสอบหรือผู้ช่วยเองในแต่ละข้อคำถาม อาจทำให้เกิดการป้องกันหรือหลบเลี่ยง โดยการตกแต่งคำตอบเสียใหม่ ทำให้ข้อมูลที่ดีควรจะได้สูญไป หรือแปรปรวนไป ในบางกรณีผู้ตอบมีความเข้าใจที่จำกัด หรือภาษาที่ใช้ในแบบทดสอบไม่ครอบคลุมหรือกระชับ อาจนำไปสู่การเข้าใจความหมายผิดไป และการแปลผลก็จะผิดไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. ผู้ป่วยไทยหรือผู้ถูกทดสอบไทย มักไม่ค่อยชอบการทดสอบที่เป็นทางการมากอาจขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม (แบบทดสอบอบเจกต์ฟเป็นเช่นนั้น) จึงมักจะให้คำตอบในแบบเสียไม่ได้ หรือกล่าวว่าจะเผยความรู้สึกที่แท้จริงของตนออกไป อันจะไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง

3. ภาษาเขียนเป็นข้อจำกัดอย่างสำคัญ สำหรับแบบทดสอบอบเจกต์ฟ ในงานคลินิก ผู้ป่วยส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำและขาดการคุ้นเคยในการเขียนอ่าน ทำให้การใช้แบบทดสอบนี้มีอุปสรรคไม่น้อย ผู้ป่วยมักตอบแบบเสียไม่ได้ และมีข้อจำกัดในการตีความหมายในภาษาเขียน ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจคลาดเคลื่อนไปเป็นอันมาก

จะเห็นได้ว่าแบบทดสอบบุคลิกภาพทุกวิธีการ มีทั้งข้อดี และข้อปัญหาในการศึกษา เรื่องการศึกษามหาวิทยาลัยของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในครั้งนี้ เป็น

การศึกษาเกี่ยวกับกับคุณลักษณะนิสัยของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความสามารถพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ทฤษฎีของ Roymond B. Cattell (Sixteen Personality Factor Questionnaire, 16 PE Form A) เป็นแนวทางในการศึกษาโดยแบบทดสอบนี้จัดอยู่ในประเภทของการวัดความสนใจหรือทัศนคติตามแบบสำรวจ EPPS : ซึ่งมีข้อดี เหมาะสม ตรงตามจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาในการศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของความบกพร่องทางสติปัญญา

ความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา

1. ความหมายทางการแพทย์ เป็นการให้ความหมายตาม ICD 10 (International Classification of Disease) โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา (Mental Retardation) หมายถึง ภาวะที่สมองหยุดพัฒนาการหรือพัฒนาได้ไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิดการบกพร่องของทักษะต่าง ๆ ในระยะพัฒนาการส่งผลกระทบต่อระดับเชาวน์ปัญญาทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถทางด้านสติปัญญา ภาษา การเคลื่อนไหว และทักษะทางสังคม มีความบกพร่องในเรื่องการปรับตัว อาจจะมีหรือไม่มี ความผิดปกติทางกายหรือทางจิตร่วมด้วย (กัลยา สุตะบุตร. 2535 : 25)

2. ความหมายตามระบบ AAMD (The American Academy of Mental Deficiency) ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ระดับสติปัญญาที่ต่ำหรือต่ำกว่าปกติ เนื่องจากพัฒนาการของสมองหรือจิตใจหยุดชะงักเจริญเติบโตเต็มที่ ทำให้มีความสามารถจำกัดในด้านการเรียน ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และมีการเจริญเติบโตไม่สมวัย (ศรียานิยมธรรม. 2534 : 23) ซึ่งสอดคล้องกับ สโตรแมน (Stroman. 1989 : 18) กล่าวไว้ว่า มีจุดเน้นที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. หน้าที่ของสติปัญญาโดยทั่วไป หมายถึง ผลการประเมินด้านเชาวน์ปัญญา โดยใช้แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา
2. ระดับของสติปัญญาที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยปกติอย่างมีนัยสำคัญประมาณ 70 หรือน้อยกว่า 70
3. การปรับตัว ประเมินจากประสิทธิภาพหรือระดับมาตรฐานของแต่ละบุคคลในอันที่จะพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบด้านสังคม

4. ระยะพัฒนาการ หมายถึง ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี

3. ความหมายตาม American Association On Mental Retardation

ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา (Mental Retardation) หมายถึง ภาวะที่มีความจำกัดเกิดขึ้นมีผลต่อการปฏิบัติงานในขณะนั้น แสดงลักษณะมีความสามารถทางสติปัญญาค่าต่ำกว่าปกติ ปรากฏร่วมกับมีความจำกัดทางทักษะด้านการปรับตัวอย่างน้อย 2 ทักษะหรือมากกว่า คือ ทักษะการสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตในบ้าน ทักษะทางสังคม ทักษะการใช้สาธารณสมบัติการควบคุมตนเอง สุขอนามัย และความปลอดภัย การเรียนวิชาการเพื่อชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่าง และการทำงาน ทั้งนี้ต้องมีภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. 2537 : ศัพทบรรยาย) จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การมองภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา AAMR มองที่

1. ระดับความสามารถทางสติปัญญา โดยการวัดระดับสติปัญญาได้

ต่ำกว่า 70 - 75

2. ลักษณะของความจำกัดในทักษะการปรับตัวต่อไปนี้อย่างน้อย 2 ทักษะ

2.1 การสื่อความหมาย (Communication)

2.2 การดูแลตนเอง (Self-care)

2.3 การดำรงชีวิตในบ้าน (Home Living)

2.4 ทักษะทางสังคม (Social Skills)

2.5 การใช้สาธารณสมบัติ (Community Use)

2.6 การควบคุมตนเอง (Self-Direction)

2.7 สุขอนามัยและความปลอดภัย (Health and Safety)

2.8 การเรียนวิชาการเพื่อดำรงชีวิตประจำวัน (Functional

academic)

2.9 การใช้เวลาว่าง (Leisure)

2.10 การทำงาน (Work)

3. ลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญา เกิดก่อนอายุ 18 ปี

จากความหมายที่กล่าวถึง สรุปได้ว่าสภาวะภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง การที่สมองหยุดการพัฒนาหรือพัฒนาได้ไม่เต็มที่ ไม่สมวัย เป็นผลทำให้เกิดความจำกัดทางด้านความสามารถทางด้านสติปัญญา โดยเกิดร่วมกับทักษะในการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับ

ความต้องการในการดำรงชีวิตประจำวันของบุคคล โดยเหตุทั้งหมดจะต้องเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปีเท่านั้น

ระดับความรุนแรงและลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดแบ่งไว้ดังนี้

1. ICD (International Classification of Disease by WHO)

ปัจจุบันใช้ ICD 10 Edition 4 Revised (กัลยา สุตะบุตร. 2535 : 24) ได้แบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญาไว้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญาตาม ICD 10

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
น้อย (Mild mental retardation)	50 - 69	มีพัฒนาการด้านภาษาช้ากว่าเด็กในวัยเดียวกัน แต่สามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันได้ สามารถพึ่งตัวเองในเรื่องการดูแลตนเอง เช่น การรับประทานอาหาร การอาบน้ำ การแต่งตัว และการควบคุมการขับถ่าย รวมถึงทักษะที่ใช้ในชีวิตทั่ว ๆ ไป มักพบปัญหาในเรื่องการศึกษาในโรงเรียน โดยเฉพาะการอ่าน และการเขียนมีความสามารถในการทำงานเชิงปฏิบัติมากกว่าเชิงวิชาการ สำหรับปัญหาด้านสังคม อารมณ์ และพฤติกรรม ตลอดจนความต้องการในการแก้ไข และการสนับสนุนช่วยเหลือจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับบุคคลที่มีสติปัญญาปกติทั่วไป

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
ปานกลาง (Moderate mental retardation)	35 - 49	พัฒนาการด้านภาษาค่อนข้างจำกัด ระดับการพัฒนาของแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน บางคนสามารถร่วมสนทนา และเข้าใจคำสั่งง่าย ๆ ได้ บางคนทำได้แต่เพียงใช้ภาษาเพื่อสื่อความต้องการขั้นพื้นฐาน การดูแลตนเอง และทักษะด้านการเคลื่อนไหวล่าช้า มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้จำกัดแต่พอจะเรียนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอ่านเขียน และนับจำนวนได้ ซึ่งโปรแกรมทางการศึกษาสามารถจัดให้แต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้มีทักษะพื้นฐานบางอย่างที่จำเป็น บุคคลระดับนี้ผู้ใหญ่สามารถทำงานเชิงปฏิบัติง่าย ๆ ได้ ซึ่งการวางแผนทางการปฏิบัติที่รอบคอบ และการให้คำปรึกษาแนะนำ โดยทั่วไปจะไม่สามารถพึ่งตนเองได้เต็มที่ ส่วนใหญ่จะสามารถพัฒนาความสามารถทางสังคมในการสร้างปฏิสัมพันธ์สื่อความหมายกับผู้อื่น และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมง่าย ๆ ได้เท่านั้น
รุนแรง (Severe mental retardation)	20 - 34	ลักษณะคล้ายคลึงกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางมาก แต่มักจะพบสาเหตุทางพยาธิสภาพ บุคคลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีปัญหาของความบกพร่องด้านอื่น ๆ ที่เกิดร่วมด้วยอย่างชัดเจน ต้องการการดูแลเอาใจใส่จากผู้ใกล้ชิด

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
รุนแรงมาก (Profound mental retardation)	น้อยกว่า 20	มีความจำกัดอย่างมากในด้านการเข้าใจหรือทำตามคำร้องหรือคำสั่ง ส่วนใหญ่ไม่เคลื่อนไหวหรือเคลื่อนไหวได้น้อยมาก ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ การดูแลตนเองในระดับพื้นฐานทำได้เพียงเล็กน้อยหรือทำไม่ได้เลย จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือให้คำปรึกษา และแนะนำ
อื่น ๆ (Other Mental retardation)	ทำการประเมินซ้ำว่า ปัญญาตามวิธีการปกติได้ยากหรือไม่สามารถทำได้	มีความบกพร่องทางกายหรือทางประสาทรับรู้เกิดขึ้นร่วมด้วย เช่น ตาบอด หูหนวก หรือมีความผิดปกติทางพฤติกรรมอย่างรุนแรงหรือพิการทางกาย
ระบุประเภทไม่ได้ (Mental retardation unspecified)		มีหลักฐานว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แต่มีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะแยกประเภทเช่นข้างต้นได้

2. ระบบ American Association on Retardation ได้แบ่งระดับความรุนแรงของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญารุ่นใหม่ตามความหมายใหม่ที่ได้นำปฏิบัติขึ้นโดยแบ่งระดับความรุนแรงตามลักษณะความเข้มของความต้องการการช่วยเหลือ และรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือ โดยพิจารณาจากจุดอ่อนของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ประเมินได้ (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. 2537 : ศาสนาจารย์) โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

1. ต้องการได้รับการช่วยเหลือเป็นครั้งคราว (Intermittent)
2. ต้องการความช่วยเหลือตามระยะเวลาที่กำหนด (Limate)
3. ต้องการความช่วยเหลือติดต่อกันตลอดไป (Extensive)
4. ต้องการความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านอย่างทั่วถึง และต้องการมากที่สุด

(Prevasive)

3. ระบบ AAMD : (The American Academy on Mental Deficiency)
(Stroman.. 1989 : 24) แบ่งระดับความรุนแรงได้ 4 ระดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ตารางแบ่งระดับความรุนแรงความบกพร่องทางสติปัญญาตาม AAMD

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา		การแบ่งตาม ระดับการศึกษา
	Stanford Binet	Wechler	
ก้ำกึ่ง (Borderline)	69 - 84	70 - 84	Dullnormal
น้อย (Mild)	52 - 68	70 - 84	Educable
ปานกลาง (Moderate)	35 - 51	70 - 84	Tranable
มาก (Severe)	20 - 35	70 - 84	Dependent
รุนแรงมาก (Profound)	< 20	< 25	Dependent
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเครื่องมือ	3	4	
ความแปรปรวน	16	15	

* เริ่มใช้ในปี 1973 โดย AAMD ตามความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา

ซึ่งไม่จัด Borderline ไว้ในกลุ่มของความบกพร่องทางสติปัญญา

ที่มา : จากหนังสือ Mental Retardation in Social Context. 1989 : 24

สรุปความว่า การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา คือ แบ่งโดย
ศึกษาการแสดงออกของพฤติกรรม และเชาวน์ปัญญา ซึ่งจะใช้ลักษณะความต้องการความ
ช่วยเหลือของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาว่ามีอะไรบ้างที่เป็นข้อจำกัดของเขา

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

สมิตรา เจเนวาสิน (2530 : 18) ได้กล่าวถึง การดำเนินการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา สามปีแรกของระดับประถมศึกษาเป็นระยะเริ่มต้นของการ
เรียนของเด็ก และเป็นการเตรียมเด็กให้มีความพร้อมเต็มที่ในการเรียนระดับที่สูงขึ้น จึงควร
ฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เมื่อเด็กมีทักษะเบื้องต้นดีแล้วจึงให้เรียนต่อไปใน
ชั้นสูงขึ้น
2. ระดับที่สูงขึ้น การให้การศึกษาในระดับนี้มุ่งเพื่อให้เด็กมีทักษะเพิ่มขึ้น ให้เด็ก
สามารถปรับตัวและนำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมได้ และมุ่งฝึกอาชีพ เพื่อให้เด็กมีสัมมาชีพใน
อนาคต

ในด้านภาษามุ่งให้อ่านออกเขียนได้ อ่านหนังสือได้ รู้จักความหมายของคำที่
เกี่ยวกับอาชีพของตนและเกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันของเด็ก

ในด้านคณิตศาสตร์นั้น นอกจากให้เด็กสามารถรู้ความหมายของจำนวนบวก ลบ
คูณ หาร ได้แล้ว ยังสอนให้รู้จักเงินตรา ค่าจ้าง การกู้ยืม การถอนเงิน และรู้จักถอดอม
อีกด้วย

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การสอนให้เด็กรู้จักการดำรงชีพอยู่ได้ในสังคมสอนให้
รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคมที่จำเป็น การเข้ากับคนอื่น การผูกมิตร
การเสียสละ การคบเพื่อน การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู การครองเรือน
 เป็นต้น

3. การฝึกอาชีพ การฝึกอาชีพเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษา
แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การฝึกอาชีพสำหรับเด็กอาจทำได้หลายลักษณะ โรงงาน
ในอารักขาเป็นลักษณะการฝึกอาชีพแบบหนึ่งที่ได้ผลมาแล้วในหลายประเทศ เด็กจะเข้ารับ
การฝึกอาชีพในโรงงานผลิตผลที่ได้จะถูกนำไปขายและกำไรส่วนหนึ่งจะนำมาแบ่งให้กับคนงาน
ในโรงงานเอง ทำให้ผู้ฝึกอาชีพมีรายได้

ผดุง อารยะวิทย์ (2533 : 39) กล่าวถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ไว้ดังนี้

1. ระดับวัยก่อนเรียน เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการเตรียมความพร้อมของเด็กในด้านความคิด ความจำ ร่างกาย อารมณ์ และสังคมของเด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนในระดับประถมศึกษา

2. ระดับประถมศึกษา เน้นเกี่ยวกับการใช้ภาษา (การฟัง - การพูด - การอ่าน การเขียน) คณิตศาสตร์ โดยปรับปรุงเนื้อหาให้แตกต่างจากปกติ

3. ระดับมัธยมศึกษา เน้นความต้องการ และความสามารถของเด็กเป็นสำคัญ ถ้าสามารถเรียนได้ก็ควรส่งเสริมให้เด็กได้เรียนวิชาที่เหมาะสม ถ้าไม่สามารถเรียนได้ก็ควรให้เด็กเรียนด้านอาชีพ และฝึกทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีพ เพื่อเตรียมเด็กให้สามารถดำรงชีพในสังคมได้ตามสภาพของสิ่งแวดล้อม และสังคมของเด็ก

การณี ธนะภูมิ (2535 : 2) กล่าวถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรประกอบด้วย

1. หลักสูตรหรือโปรแกรมการสอน จะต้องเป็นหลักสูตรการศึกษาที่ปรับปรุงเนื้อหาให้ต่ำกว่าและง่ายกว่าหลักสูตรของเด็กปกติ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. กระบวนการสอน จะต้องใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่พิเศษกว่าเด็กปกติเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถเข้าใจและเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ได้

3. การปรับพฤติกรรม สำหรับการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้น การปรับพฤติกรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก

จากเอกสารที่กล่าวถึง สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นพัฒนาทักษะเบื้องต้น ทักษะทางสังคม และความพร้อมในด้านการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นการจัดการศึกษา ที่สนองความต้องการและความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยการเรียน การสอนต้องจัดลำดับเนื้อหา จากง่ายไปหายาก มีสื่อการสอนที่เพียงพอ มีการยืดหยุ่นและการสอนต้องทวนซ้ำ ๆ เป็นประจำ มีการประเมินผลสม่ำเสมอ และมีการใช้แรงจูงใจตลอดเวลา

หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

หลักสูตรเป็นประสบการณ์ทั้งหลายทั้งมวลที่โรงเรียนจัดให้ เพื่อการศึกษาแก่เด็ก โดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่ง ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 38 - 39) ได้แบ่งหลักสูตร โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา 4 หมวด ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 ความพร้อมและเนื้อหาที่จำเป็น

หมวดที่ 2 การสื่อสาร (การติดต่อกับผู้อื่น) ภาษา และพัฒนาการทางความคิด

ความจำ

หมวดที่ 3 ทักษะในทางสังคม การดำรงชีพ นันทนาการ และการพัฒนาบุคลิกภาพ

หมวดที่ 4 พื้นฐานการทำงาน และอาชีพ

ซึ่งสอดคล้องกับ วาริ กิระจิตร (2534 : 24) คือ

จุดมุ่งหมายของการสอน

1. ช่วยตนเองได้
2. รักษาสุขภาพอนามัย
3. เล่นและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้
4. อ่าน เขียน คิดเลขเบื้องต้นได้
5. ทำงานให้เป็นประโยชน์ได้ ใช้เวลาว่างได้
6. ปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้

วิธีสอน

1. สอนเป็นรายบุคคล
2. สอนตามความสามารถ
3. ยึดหลัก 3 R คือ Repetition, Routine and Relaxation
4. สอนตามลำดับก่อน - หลัง
5. สอนไปแล้วทบทวนความรู้เดิมซ้ำอีก
6. มีการประเมินอย่างสม่ำเสมอ
7. เมื่อเด็กทำอะไรได้ต้องให้รางวัล
8. มีการจูงใจ
9. ใช้เวลาทำกิจกรรมไม่มากประมาณ 15 - 20 นาที

ขนาดของชั้นเรียน

จำนวนนักเรียนควรมีในชั้นหนึ่งประมาณ 6 - 15 คน ห้องเรียนควรมีขนาดเล็ก เพื่อให้เด็กได้สร้างความคุ้นเคยกับกิจวัตรประจำวัน แล้วจึงค่อยย้ายให้อยู่ห้องที่กว้างขึ้นภายหลังการจัดระดับอายุใกล้เคียงกัน ความสามารถระดับเดียวกันอยู่ด้วยกัน

หลักสูตรและการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น มีแนวคิดที่มุ่งพัฒนาให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้เป็นภาระต่อสังคมน้อยที่สุด เนื้อหาวิชาที่จัดควรจะต้องอยู่กับสภาวะแวดล้อมในชุมชน และทักษะที่จำเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามศักยภาพของตนเองต่อไป

ประเภทของโรงเรียนและรูปแบบการจัดการศึกษา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เบิร์ช และจอห์นสโตน (Birch and Johnstone, 1975 : 62 - 63)

กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษและบริการพิเศษแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จัดได้หลายรูปแบบตามความจำเป็นและเหมาะสม ดังนี้

1. จัดเป็นสถาบันซึ่งมีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำให้การศึกษาอบรม และรักษาพยาบาล สำหรับเด็กที่พิการอย่างหนัก
2. บริการพิเศษสอนตามบ้านหรือเตียงผู้ป่วยในโรงพยาบาล สำหรับผู้ป่วยที่ต้องการรักษาพยาบาลอย่างใกล้ชิด
3. จัดเป็นโรงเรียนพิเศษแบบประจำ
4. จัดเป็นโรงเรียนพิเศษแบบประจำ และไปกลับ
5. จัดเป็นโรงเรียนพิเศษเคลื่อนที่ ณ ศูนย์กลางของหมู่บ้านหรือเมือง
6. จัดเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนไปกลับทั่วไป โดยอาจให้นักเรียนอยู่ในชั้นพิเศษตลอดเวลา หรือจัดให้ไปร่วมกิจกรรมกับชั้นอื่นในบางเวลา
7. ให้เรียนในชั้นธรรมดาแต่ไปเรียนซ่อมเสริมกับครูเสริมวิชาการในห้องศูนย์วิชาการ
8. ให้เรียนชั้นธรรมดาแต่จัดสอนบริการสอนพิเศษใช้สื่อการเรียนการสอนพิเศษโดยครูพิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญประจำท้องถิ่นหรือประจำโรงเรียน

9. ให้เรียนในชั้นธรรมดา แต่ครูประจำชั้นทุกคนผ่านการอบรมสามารถช่วยเหลือให้ การศึกษาพิเศษตามสมควร

10. จัดระบบบริการและการให้บริการพิเศษแบบอื่น เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพ การฝึกงาน การทำงานในโรงงานในอารักขา (Sheltered Workshop) บริการรับเลี้ยงเด็กพิการ เป็นกลุ่มเล็ก บริการค่ายพักฤดูร้อน ค่ายพักกลางวัน และบริการเพื่อสังคมและนันทนาการแบบอื่น

ประภคติ พูลพัฒน์ (ม.ป.ป. : 15 - 18) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของโรงเรียนและรูปแบบการจัดการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้

1. โรงเรียนการศึกษาพิเศษแบบอยู่ประจำ เป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการทุกประเภทรวมอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน และมีที่พักสำหรับนักเรียนทุก ๆ คน โดยเรียกว่า "โรงเรียนกิน - นอน"
2. โรงเรียนการศึกษาพิเศษแบบเดินเรียน เป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ นักเรียนจะมาเรียนตอนเช้า และกลับในเวลาเลิกเรียนปกติ เรียกว่าโรงเรียน - ไป - กลับ
3. ชั้นการศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสำหรับเด็กปกติทั่ว ๆ ไป จะจัดห้องพิเศษไว้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยเฉพาะ
4. ชั้นการศึกษาพิเศษเรียนบางเวลา เป็นการจัดชั้นพิเศษในระบบโรงเรียนปกติ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะเรียนในชั้นพิเศษทั่ว ๆ ไป แต่บางวิชาจะไปเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนปกติ เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา หรือดนตรี
5. ชั้นเรียนปกติ และมีห้องสอนซ่อมเสริม หมายถึง ในโรงเรียนปกติมีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เรียนรวมอยู่ด้วย 1 - 3 คน เมื่อมีเวลาว่างจะส่งไปห้องสอนซ่อมเสริม เช่น วิชาคณิตศาสตร์
6. ชั้นเรียนปกติและมีการสอนซ่อมเสริมในห้องเรียน หมายถึง เป็นชั้นเรียนปกติ ในโรงเรียนทั่วไป และหลักการสอนควรสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนไม่ทัน
7. ชั้นเรียนปกติ และมีการขอคำปรึกษา เมื่อมีปัญหาในการเรียนรู้ครูผู้สอนควรขอคำปรึกษาจากผู้รู้ เช่น ครูที่เคยศึกษาด้านการศึกษาพิเศษมา นักจิตวิทยา แพทย์ โดยทำการสอนตามปกติ

8. ชั้นเรียนปกติ หมายถึง การเรียนการสอนเป็นไปตามปกติ ถ้านักเรียนมีปัญหาที่ส่งให้ทางการศึกษาพิเศษหรือนักจิตวิทยาช่วยแก้ปัญหา แต่การเรียนก็ยังอยู่ในห้องเรียนเดิม

จากข้อความที่กล่าวมา การให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ นี้ จะเห็นว่าการแยกเด็กออกจากสังคมปกติในบางรูปแบบ แต่รูปแบบที่พึงปรารถนาของการจัดการศึกษาพิเศษคือการที่让孩子们กลับเข้าสู่การศึกษาสายปกติให้เร็วที่สุด (Mainstreaming) นั่นคือ ให้เด็กเรียนอยู่ในชั้นธรรมดาโดยได้รับการช่วยเหลือพิเศษเป็นรายบุคคลจากครูประจำชั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาศิลปะภาพของครูได้มีผู้สนใจสนใจศึกษาในหลาย ๆ ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

ประยงค์ เนาบุตร (2525 : 85) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนสามัคคีของผู้บริหารการศึกษา ครูและประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษพบว่า ครูโรงเรียนชุมชนควรมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ คือ คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การมีความขยันหมั่นเพียร มีสุขภาพจิต และสุขภาพกายดี มีอารมณ์ขัน คุณลักษณะการเป็นผู้นำ ได้แก่ การมีความสามารถชักชวนบุคคลอื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่คณะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ การให้การต้อนรับผู้มาติดต่อร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียน มองบุคคลอื่นในแง่ดี คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในศีลธรรม ไม่หลงใหลในวัตถุภายนอก คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การรับฟังความคิดของผู้อื่น เคารพมติของกลุ่ม คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ได้แก่ การปรับปรุงโรงเรียนให้ก้าวหน้าเสมอ อุทิศเวลาให้กับงานทุกอย่าง

เยาวภา เตชะคุปต์ (Yawvapa Tejaqupta. 1987 : 76 - 77)²⁵³⁰ วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของครูอนุบาล และความพึงพอใจในงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในรัฐอิลลินอยส์ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A และ b Descriptive Index (JDI) ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันจริงระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในงาน โดยสรุปได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเข้าสังคม สติปัญญา ความมั่นคงทางจิตใจ มโนธรรม ความอ่อนโยน และการควบคุมอารมณ์ แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความระแวง

2. ความพึงพอใจในรายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจินตนาการ และการพึ่งตนเอง แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความร่าเริง และความอิสระเสรี

3. ความพึงพอใจในรายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความอ่อนโยน และการพึ่งตนเอง

4. ความพึงพอใจในการควบคุมดูแล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความร่าเริง และการควบคุมอารมณ์ แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความระแวง ความวิตกกังวล และความอิสระเสรี

5. ความพึงพอใจในเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับความอิสระ เสรี

6. ความพึงพอใจในงานทั่วไป มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมอารมณ์ แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความระแวง การจินตนาการ และความเครียด

จุฑานก ภูเจริญ (2529 : 109 - 111) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู เกี่ยวกับสภาพปัญหาของวิชาชีพครู และวิเคราะห์แนวทางการยกระดับวิชาชีพครู โดยใช้เทคนิค เดลฟาย โดยศึกษาความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 24 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า การคัดเลือกและสรรหาบุคคลเข้าสู่อาชีพครูในปัจจุบันยังไม่เหมาะสม ผู้ที่ไม่เคยเรียนวิชาชีพครูมาก่อนก็สามารถเข้าเป็นครูได้ การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นครูมักจะพิจารณาแต่ความรู้ด้านเนื้อหาวิชามากกว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ทักษะ ความสนใจ และคุณธรรมที่เหมาะสมในการเป็นครู ตลอดจนเครื่องมือในการคัดเลือกขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถวัดได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ครู ข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นว่า เป็นแนวทางที่ควรนำไปปฏิบัติมากที่สุด ประการหนึ่งคือ การสร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพ ความถนัดและทัศนคติเพื่อนำไปใช้ควบคู่กับการวัดความรู้สามัญ และวิชาเอกแทนที่จะวัดความรู้พื้นฐานประการเดียว

พจนารถ แดงพลอย (2532 : 148) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครู และครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ จำนวน 24 คน และครูแนะแนวที่ประสบ

ความสำเร็จในอาชีพจำนวน 20 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ของ Cattell พบว่า ครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพมีคะแนนบุคลิกภาพสูงในองค์ประกอบด้านสติปัญญา (B^+) มโนธรรม (G^+) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N^+) และความอิสระเสรี ($Q1^+$) และได้คะแนนบุคลิกภาพต่ำในองค์ประกอบด้านกล้าแสดงออก (E^-) และความร่าเริง (F^+) ครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพได้คะแนนบุคลิกภาพสูงในองค์ประกอบด้านสติปัญญา (B^+) ความระแวดระวัง (L^+) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N^+) และได้คะแนนบุคลิกภาพต่ำในองค์ประกอบด้านการกล้าแสดงออก (E^-) และความร่าเริง (F^+) ครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพได้คะแนนบุคลิกภาพในองค์ประกอบด้านมโนธรรม (G^+) สูงกว่าครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัมพันธ์ บังผล (2535 : 134 - 136) ศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในโรงเรียนโสตศึกษา 9 โรงเรียน จำนวน 156 คน และโรงเรียนที่เปิดสอนโครงการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 10 โรงเรียน จำนวน 29 คน รวมทั้งสิ้น 185 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบ 16 PF ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีบุคลิกภาพเด่นชัดใน 8 องค์ประกอบ คือ เป็นผู้มีความเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นสูง (N^+) มีความอิสระเสรี ($Q1$) เป็นผู้มีความหยาบกระแวงสูง (L^+) มีความวิตกกังวลค่อนข้างสูง (O^+) มีความเครียดค่อนข้างสูง ($Q4$) ควบคุมอารมณ์ได้ค่อนข้างต่ำ ($Q3$) มีความมั่นคงทางอารมณ์ค่อนข้างต่ำ (C^-) และมีความร่าเริงน้อย (F^-)

2. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพศหญิง มีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ค่านิยมในธรรม (G) และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพศชาย มีบุคลิกภาพด้านการแสดงออก (E) ด้านการจินตนาการ (M) และด้านการพึ่งตนเอง ($Q1$) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพศชาย

3. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุปานกลาง มีบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม (A) จิตใจอ่อนโยน (I) ความเครียด ($Q4$) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มี

ความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุน้อย และมีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา (B) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุน้อย และอายุมาก ส่วนครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุน้อยมีบุคลิกภาพด้านการพึ่งตนเอง (Q2) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุปานกลาง แต่มีบุคลิกภาพด้านความร่าเริง (F) น้อยกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุปานกลาง และมีอายุมาก

4. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สอนในโรงเรียนโสตศึกษา มีบุคลิกภาพด้านความหวาดระแวง (L) ความวิตกกังวล (O) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สอนในโรงเรียนโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

5. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีบุคลิกภาพด้านการพึ่งตนเอง (Q2) มากกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีประสบการณ์ในการสอนปานกลาง แต่มีบุคลิกภาพด้านความร่าเริง (F) น้อยกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีประสบการณ์ในการสอนปานกลาง และประสบการณ์ในการสอนมาก

6. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีบุคลิกภาพด้านความร่าเริง (F) และการกล้าเผชิญ (H) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีระดับการศึกษาปริญญาตรี

7. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สอนในโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา (B) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สอนในโรงเรียนภาคกลาง ส่วนครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สอนในโรงเรียนภาคเหนือ มีจิตใจอ่อนโยน (I) น้อยกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สอนในโรงเรียนภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากงานวิจัยที่กล่าวถึงสรุปได้ว่า ครูมีสุขภาพกายใจที่ดี มีอารมณ์ขัน มีคุณสมบัติในอันที่จะเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง สติปัญญาดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยึดมั่นในศีลธรรมอันดี มีความอ่อนโยน มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถพึ่งตนเองได้ แต่การคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นครู ยังคงเน้นด้านเนื้อหาวิชา ตลอดจนเครื่องมือในการคัดเลือกขาดประสิทธิภาพ จึงควรมีการสร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพ ความถนัดและทัศนคติ เพื่อนำไปใช้ควบคู่กับความรู้ด้านเนื้อหาวิชา แทนที่จะวัดความรู้พื้นฐานเพียงประการเดียว

งานวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศ ได้มีการศึกษาบุคลิกภาพของครูในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ลูเนนเบิร์ก (Lunenburg. 1990 : Paper presented) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคลิกภาพอย่างกว้าง ๆ กับการปฏิบัติงานของอาจารย์ใหญ่ และการใช้เวลาในการปฏิบัติงานของอาจารย์ใหญ่ว่า ใช้เวลามากหรือน้อย โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 46 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษา 33 โรงเรียน มี 96% เป็นผู้ชาย จากโรงเรียนขนาดใหญ่ในเขตมิดเวสต์ (Midwest) ผลจากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานของอาจารย์ใหญ่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยบุคลิกภาพกล่าวคือ อาจารย์ใหญ่ที่ปฏิบัติงานได้ดีกว่าจะเป็นผู้ที่มีการศึกษา มีการรักษาผลประโยชน์ มีจินตนาการ มีความพอใจในตนเอง และเป็นคนโอ้อวด แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้เวลา ในการปฏิบัติงาน

แอสตา (Wasta. 1991 : 3387) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพของครูการศึกษาพิเศษที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องแตกต่างกัน (นักเรียนที่มีปัญหาด้านอารมณ์ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นักเรียนที่มีปัญหาในด้านการเรียนรู้) และสอนนักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน (ประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษา) รวมทั้งครูสอนซ่อมเสริม โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF ของแคลเทิล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ครูอาสาสมัครจำนวน 70 คน ใน 2 เมือง ใน Central Connecticut ผลจากการศึกษาพบว่า ครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องแตกต่างกัน สอนระดับชั้นแตกต่างกัน และครูสอนซ่อมเสริม มีลักษณะบุคลิกภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

แมชล (Mchale. 1991 : 2346) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพของครูการศึกษาพิเศษหลังจากที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นเวลา 3 ปีขึ้นไป โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF ของแคลเทิล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ครูที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยเคอร์เนย์ (Kearney State College) ระหว่างปีการศึกษา 1972 - 1981 จำนวน 119 คน โดยแบ่งเป็นครู

1. เรียนวิชาการศึกษาพิเศษเป็นวิชาเอก
2. ใฝ่หาสอนการศึกษาพิเศษภายหลัง
3. ผู้หญิง
4. ผู้ชาย

5. ใสศ
6. แต่งงาน
7. สอนการศึกษาพิเศษน้อยกว่า 10 หน่วยกิต
8. สอนการศึกษาพิเศษมากกว่า 10 หน่วยกิต

ผลจากการศึกษาพบว่า

1. ครูทั้งหมดมีความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน
2. ครูที่เรียนการศึกษาพิเศษไม่มีการเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพ
3. ครูที่โอนเข้ามาสอนการศึกษาพิเศษมีความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพ

โดยมีองค์ประกอบ F (ความร่าเริง) สูงขึ้น

4. ครูผู้หญิงมีความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพ โดยองค์ประกอบ Q₁

(ความมีอิสระเสรี) สูงขึ้น

5. ครูผู้ชายไม่มีการเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพ
6. ครูที่ใสศมีความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพ โดยองค์ประกอบ Q₄

(ความเครียด) เปลี่ยนแปลงไป

7. ครูที่แต่งงานแล้วไม่มีความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพ
8. ครูที่สอนการศึกษาพิเศษที่มีหน่วยกิตน้อยกว่า 10 และมากกว่า 10 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพภายหลังจากสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

วีเลส (Weeless. 1991 : 3596) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพของครูการศึกษาพิเศษกับครูในโรงเรียนปกติ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ของแคทเทล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษามีจำนวน 139 คน แบ่งได้ดังนี้ ครูการศึกษาพิเศษ 67 คน แบ่งเป็น ครูสอนซ่อมเสริม 31 คน และครูสอนในชั้นเรียนพิเศษ 36 คน ครูในโรงเรียนปกติ 72 คน แบ่งเป็น ครูระดับประถมศึกษา 41 คน ครูระดับมัธยมศึกษา 26 คน ผลจากการศึกษาพบว่า

1. ครูในโรงเรียนปกติมีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างจากครูการศึกษาพิเศษ โดยครูในโรงเรียนปกติจะมีลักษณะการพึ่งตนเอง มีความอบอุ่น มีจิตใจเข้มแข็ง มีความกล้า มีความไว้วางใจ และความคิดที่เป็นรูปธรรมสูงกว่าครูการศึกษาพิเศษ

2. ครูการศึกษาพิเศษมีลักษณะบุคลิกภาพ คือ มีความหวาดหวั่น มีความเย็นชา มีความอ่อนไหว ความขี้อาย ความสงสัย และมีความคิดที่เป็นนามธรรม โดยจะมีลักษณะมีความหวาดหวั่น และมีความเย็นชาสูงกว่าครูในโรงเรียนปกติ

3. ครูสอนซ่อมเสริมจะมีลักษณะบุคลิกภาพ คือ มีความกล้า สุขุม มีลักษณะยอมจำนน มีความคิดที่เป็นนามธรรม มีความสงบ มีจินตนาการ มีความยุติธรรม มีความไว้วางใจ และความยับยั้งใจ โดยจะมีลักษณะบุคลิกภาพในด้านการมีจินตนาการสูงกว่าครูในชั้นเรียนพิเศษ

4. ครูในชั้นเรียนพิเศษจะมีบุคลิกภาพในลักษณะขี้อาย มีความกระตือรือร้น มีอำนาจ มีความคิดที่เป็นรูปธรรม มีการแสดงออกทางความรู้สึก ชอบการปฏิบัติ การชอบความสะดวก มีความสงสัย และชอบการทดลอง โดยจะมีลักษณะการชอบปฏิบัติงานมากกว่าครูสอนซ่อมเสริม

5. ครูการศึกษาพิเศษระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะบุคลิกภาพ คือ มีความพึงพอใจในตนเอง มีอารมณ์คงที่ และมีความกล้า โดยจะมีลักษณะความพึงพอใจในตนเองสูงกว่าครูการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา

6. ครูการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษาจะมีลักษณะบุคลิกภาพคือ มีการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแสดงออกทางความรู้สึก และมีความขี้อาย โดยจะมีลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มสูงกว่าครูการศึกษาพิเศษระดับมัธยมศึกษา

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า การปฏิบัติงานของครูที่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ จะทำงานได้ดีกว่าครูที่ไม่มีบุคลิกภาพ และครูที่ดีจะต้องเป็นคนโอปอ อ้อมอารี มีความพึงพอใจในตนเอง มีอิสระ มีความอบอุ่น สุขุมรอบคอบ กล้าแสดงออก จิตใจเข้มแข็ง อารมณ์มั่นคง มีความยุติธรรมและมีคุณลักษณะของการพึ่งพาตนเองตลอดจนเป็นมิตรกับคนทุกชนชั้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยยึดทฤษฎีของ Raymond B. Cattell ตามแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Sixteen Personality Factors Questionnaire Form A มาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุต่างกัน มีบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สอนในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. วิธีตอบแบบทดสอบ การตรวจให้คะแนน การแปลผล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเฉพาะที่มันักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม และโรงเรียนที่เปิดสอนโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 292 คน โดยเป็นครูผู้สอนโรงเรียนเฉพาะจำนวน 137 คน และครูโรงเรียนโครงการเรียนร่วมจำนวน 155 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ทำการสอนโรงเรียนที่มันักเรียนบกพร่องทางสติปัญญา และโรงเรียนที่เปิดสอนโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 159 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จของ Krejcie และ Morgan ของ R.V. Krejcie และ D.W.morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 39 - 40)
2. แบ่งประชากรตามประเภทของโรงเรียน คือ โรงเรียนเฉพาะและโรงเรียนโครงการเรียนร่วม

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในข้อ (2) โดยการสุ่มอย่างง่าย จากรายชื่อ
โรงเรียนผลปรากฏดังตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามตัวแปร ดังนี้ อายุ ประเภทของโรงเรียน
และประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปร	กลุ่มตัวอย่าง
<u>อายุ</u>	
30 ปีลงไป	53
31 - 45 ปี	71
45 ปีขึ้นไป	35
รวม	159
<u>ประเภทของโรงเรียน</u>	
โรงเรียนเฉพาะ	84
โรงเรียนโครงการเรียนร่วม	75
รวม	159
<u>ประสบการณ์ในการสอน</u>	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	46
ระหว่าง 6 - 10 ปี	41
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	72
รวม	159

ตาราง 4 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อโรงเรียน

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
<u>โรงเรียนเฉพาะ</u>		
กาวิละอนุกุล	42	42
อุบลปัญญานุกูล	16	16
ชุมพรปัญญานุกูล	8	-
สงขลาพัฒนาปัญญา	9	-
ศึกษาพิเศษนครราชสีมา	5	-
ศึกษาพิเศษนครสวรรค์	5	-
พิบูลย์ประชาสรรค์	9	ทดลองเครื่องมือ
ราชานุกูล	26	26
ปัญญาวุฒิกิจ	13	ทดลองเครื่องมือ
สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด	1	-
สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมอง และปัญญา	2	-
สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมอง และปัญญา	1	-
รวม	137	84
<u>โรงเรียนโครงการเรียนร่วม</u>		
คาราคาม	2	-
พญาไท	6	6
วัดหนัง	3	3
วัดเวตวันธรรมาวาส	4	4

ตาราง 4 (ต่อ)

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
วัดชนะสงคราม	2	-
วัดหงส์รัตนาราม	2	-
ประภมบางแค	6	ทดลองเครื่องมือ
ประภมนนทรี	3	3
วัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ)	2	-
วัดคอน	1	-
ศูนย์รวมน้ำใจ	1	-
สามเสนนอก	1	-
วัดลาดพร้าว	1	-
ฤทธิยะวรรณาลัย	1	-
วัดนิมมานรดี	2	-
วัดแจ้งร้อน	1	-
วัดบางกะปิ	1	-
วัดทัศนารุณสุนทริการาม	2	-
บ้านทุ่ง	3	3
วัดเกาะแก้วเวฬุวัน	3	3
บ้านสันโค้ง	4	-
บ้านริมใต้	4	4
วัดพระประโทนเจดีย์	3	3
บ้านหนองงูเหลือม	3	3
ไทยวัฒนาประชารัฐ	3	3
บ้านม่วงหวาน	3	-
บ้านหล่งตะเคียน	3	3
วัดสระแก้ว (จังหวัดนครราชสีมา)	3	3

ตาราง 4 (ต่อ)

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
วัดแจ้งศิริสัมพันธ์	3	3
ชลประทานสงเคราะห์	3	3
ชุมชนวัดไทรน้อย	3	-
บ้านคลองพระพิมล	3	-
บ้านราษฎร์นิยม	3	-
เมืองนราธิวาส	3	-
บ้านกาแนะ	3	-
คอนขมิวิทย	3	-
วัดท่าเสา	3	-
ไตรคามสามัคคีวิทยา	3	-
บ้านห้วยบ่อ	3	-
วัดบางเตย	3	3
วัดสระแก้ว (จังหวัดสระแก้ว)	3	3
บ้านพนัส	3	3
บ้านชะโคเหล่านิงแก้ว	3	3
บ้านโนนใหญ่	3	3
บ้านสะอาด	3	-
บ้านหนองคำ	3	-
บ้านโพนงาม	3	-
บ้านหัวเขา	3	3
บhumวิทยากร	3	3

ตาราง 4 (ต่อ)

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
พุทธอุทยาน	3	3
บ้านหนองบัว	4	4
เมืองใหม่	3	-
ชุมชนบ้านเวง	3	-
บ้านศรีบุญเรือง	3	-
บ้านสวนหลวง	3	-
รวม	155	75

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบทดสอบ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบทดสอบ

โปรดทำเครื่องหมาย x ลงใน () ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

- () ตั้งแต่ 30 ปี ลงไป
 () ระหว่าง 31 - 45 ปี
 () มากกว่า 45 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 () ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 () สูงกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

4. ประสบการณ์ในการทำงาน

- () ตั้งแต่ 5 ปี ลงไป
 () ระหว่าง 6 - 10 ปี
 () สูงกว่า 10 ปีขึ้นไป

5. โรงเรียนของท่านอยู่ในสังกัด

- () กระทรวงศึกษาธิการ
 () กระทรวงสาธารณสุข
 () กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Sixteen Personality Factors Test)

Form A ซึ่ง เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) เป็นผู้สร้างขึ้นตามทฤษฎีองค์ประกอบ โดยใช้กับบุคคลที่มีอายุ 16 ปี ขึ้นไป (Karson and O'Dell. 1976 : 25 - 29) และ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ อาจารย์ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย ให้ตรงกับความหมายเดิมของแต่ละคำถามมากที่สุด โดยข้อความที่กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย โดยคงมีลักษณะทางองค์เดียวกันและแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A นี้มีข้อความเป็นลักษณะสถานการณ์ต่าง ๆ จำนวนทั้งหมด 187 ข้อ แบ่งเป็นองค์ประกอบลักษณะนิสัย 16 องค์ประกอบโดยใช้สัญลักษณ์และจำนวนข้อในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบ A คือ การเข้าสังคม	จำนวน 10 ข้อ
2. องค์ประกอบ B คือ สติปัญญา	จำนวน 13 ข้อ
3. องค์ประกอบ C คือ ความมั่นคงทางอารมณ์	จำนวน 13 ข้อ
4. องค์ประกอบ E คือ การกล้าแสดงออก	จำนวน 13 ข้อ
5. องค์ประกอบ F คือ ความร่าเริง	จำนวน 13 ข้อ
6. องค์ประกอบ G คือ มโนธรรม	จำนวน 10 ข้อ
7. องค์ประกอบ H คือ การกล้าเผชิญ	จำนวน 13 ข้อ
8. องค์ประกอบ I คือ จิตใจอ่อนโยน	จำนวน 10 ข้อ
9. องค์ประกอบ L คือ ความระแวดระวัง	จำนวน 10 ข้อ
10. องค์ประกอบ M คือ การจินตนาการ	จำนวน 13 ข้อ
11. องค์ประกอบ N คือการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	จำนวน 10 ข้อ
12. องค์ประกอบ O คือ ความวิตกกังวล	จำนวน 13 ข้อ
13. องค์ประกอบ Q ₁ คือ ความอิสระ เสรี	จำนวน 10 ข้อ
14. องค์ประกอบ Q ₂ คือ การพึ่งตนเอง	จำนวน 10 ข้อ
15. องค์ประกอบ Q ₃ คือ การควบคุมอารมณ์	จำนวน 10 ข้อ
16. องค์ประกอบ Q ₄ คือ ความเครียด	จำนวน 12 ข้อ
รวมทั้งสิ้น 184 ข้อ	

ส่วนคำถามอีก 3 ข้อ คือ ข้อ 1, 2 และ 187 เป็นคำถามที่ไม่อยู่ในองค์ประกอบใด เพราะเป็นคำถามที่ย้ำให้ผู้ตอบแน่ใจว่าตนเองเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบดีแล้ว และจะตอบด้วยความจริงใจ โดยการรวบรวมข้อมูลจะเลือกเฉพาะผู้ที่ตอบ ใช้ ในข้อ 1 และ ข้อ 2 เท่านั้น

คำชี้แจงเกี่ยวกับการทำแบบทดสอบบุคลิกภาพ

วิธีทำ

คำถามในแบบทดสอบฉบับนี้เป็นคำถามเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติและความสนใจของท่าน คำตอบเหล่านี้ไม่มีคำตอบใดผิดหรือถูก เพราะทุกคนมีความคิดเป็นของตัวเอง ดังนั้นท่านโปรดตอบคำถามตามที่ท่านเห็นว่าจริงสำหรับท่าน

ในแต่ละคำถามมีคำตอบอยู่สามคำตอบ โปรดเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก ข ค ที่กำหนดให้ แล้วกากบาท x ลงในช่อง () ใต้อักษรที่เป็นข้อที่ท่านเลือกในกระดาษคำตอบ เช่น

1. ฉันเข้าใจในคำชี้แจงการทบทวนบทสื่อนี้อย่างแจ่มแจ้ง
 - ก. ใช่
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ใช่
2. ฉันเต็มใจที่จะตอบคำถามแต่ละข้อ ตามความเป็นจริงอย่างจริงใจที่สุดเท่าที่จะทำได้
 - ก. ใช่
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ใช่

คุณภาพของเครื่องมือ

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบ มีค่า อยู่ระหว่าง .54 - .93

ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ (Validity) แต่ละองค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ .74 ถึง .88

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A ไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการทดสอบซ้ำ (Test - Retest Reliability) กับครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 28 คน โดยจำแนกเป็นครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้

โรงเรียนประถมบางแค จำนวน 6 คน โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ จำนวน 9 คน โรงเรียนปัญญาดุศิกร จำนวน 13 คน โดยมีระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแสดงไว้ในภาคผนวก

วิธีตอบแบบทดสอบ

กลุ่มตัวอย่าง ตอบโดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากที่กำหนดไว้ให้ 3 ข้อ แล้วกากบาทลงในช่องสี่เหลี่ยมเล็กในกระดาษคำตอบที่แนบไป พร้อมกับแบบทดสอบ

การตรวจให้คะแนน

การให้คะแนนแต่ละข้อขององค์ประกอบ 15 องค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบ B จะให้คะแนนสูงสุด 2 คะแนน สำหรับคำตอบแรก (ก) หรือคำตอบสุดท้าย (ค) โดยที่ข้อกลาง (ข) จะได้ 1 คะแนน ดังนั้นบางข้อจะมีคะแนนเป็น 2, 1, 0 และบางข้ออาจเป็น 0, 1, 2 ตามลำดับ สำหรับองค์ประกอบ B (สติปัญญา) ให้คะแนนเพียง 1 และ 0 คือ ผู้ตอบถูกได้ 1 คะแนน ผู้ตอบผิดได้ 0 คะแนน

การแปลผล

เมื่อตรวจให้คะแนนพร้อมทั้งรวมคะแนนองค์ประกอบลักษณะนิสัยแต่ละองค์ประกอบแล้ว จึงนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนมาตรฐานสิบ (Sten Score) ตามคู่มือการแปลผลคะแนนมาตรฐานสิบ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A ซึ่งแบ่งค่ามาตรฐานสิบออกเป็น 10 คะแนน จากคะแนนมาตรฐานสิบต่ำสุด 1 คะแนน คะแนนมาตรฐานสิบสูงสุด 10 คะแนน

โดย ผู้ที่ได้คะแนนในช่วง 1 - 4 เป็นผู้ได้คะแนนต่ำ

ผู้ได้คะแนนในช่วง 7 - 10 เป็นผู้ได้คะแนนสูง

การแปลความหมายของคะแนนมาตรฐานสิบ (Sten Score) แปลตามคู่มือการใช้แบบทดสอบ 16 PF ในคลินิกของ คาร์สันและโอเดล (Karson and O'Dell. 1976 : 10) ดังนี้

1. ผู้ที่ได้คะแนน 5, 6 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นปานกลาง (Considered Average)
2. ผู้ที่ได้คะแนน 4, 7 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นเบี่ยงเบนไปเล็กน้อย (Slightly Deviate)
3. ผู้ที่ได้คะแนน 2, 3, 8, 9 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นเบี่ยงเบนไปค่อนข้างมาก (Strongly Deviate)
4. ผู้ที่ได้คะแนน 1, 10 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นเบี่ยงเบนไปมากที่สุด (Considered Extreme)

ในการแปลผลครั้งนี้จะแปลผลคะแนนมาตรฐานดิบต่ำกว่า 4.75 เป็นค่าลบ และคะแนนมาตรฐานดิบสูงกว่า 6.00 เป็นค่าบวก ตาม 16 PF Test Profile

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอ อนุญาตและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยแจกแบบทดสอบและเก็บรวบรวม แบบทดสอบด้วยตนเอง ตามวัน เวลา ที่นัดหมายไว้ ถ้ายังไม่ครบผู้วิจัยจะติดตามทวงถาม จนได้ครบจำนวน ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2537 - มกราคม 2538

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่า สมบูรณ์ 159 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยนำคะแนนดิบไปแปลผลเป็นคะแนนมาตรฐานดิบ (Sten Score) ตามคู่มือของแบบทดสอบ 16 PF
2. จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา คือ อายุ ประเภท ของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน
3. คำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบุคลิกภาพตามตัวแปร อิสระที่ต้องการศึกษา
4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t - test แบบ Independent Samples
5. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 1 ตัวประกอบ (One - Way Analysis of Variance)
6. การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for The Social Sciences)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 ค่าเฉลี่ย
- 1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 16 PF โดยใช้สูตร การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 129) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{(\sum X^2 - (\sum X)^2)(\sum Y^2 - (\sum Y)^2)}}$$

เมื่อ r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนการทดสอบครั้งแรก
$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนการทดสอบครั้งหลัง
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนการทดสอบครั้งแรกยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนการทดสอบครั้งแรกทั้งหมด
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนการทดสอบครั้งหลัง ยกกำลังสอง
$(\sum Y)^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนการทดสอบครั้งหลัง ทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t - test แบบ Independent Samples (บุศรี วงศ์รัตน์. 2530 : 177) ซึ่งมีการทดสอบความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างก่อน โดยใช้ F - test (F - test for Homogeneity of Variance)

3.2 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 1 ตัวประกอบ (One - Way Analysis of Varance) (ชูศรี วงศ์รัตะ. 2530 : 268)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF ของ เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B.Cattell Form A)

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในแต่ละองค์ประกอบ โดยจำแนกตาม อายุ ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สอนในโรงเรียนพิเศษที่มีเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 3 โรงเรียน จำนวน 84 คน และโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 23 โรงเรียน จำนวน 75 คน รวมทั้งสิ้น 159 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบทดสอบ 16 PF (Sixteen Factors Personality Test) Form A ซึ่งเรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B.Cattell) ได้สร้างขึ้นตามทฤษฎีองค์ประกอบ (Factor Theory) และ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ ได้แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย มีจำนวน 187 ข้อ โดยแบ่งแบบทดสอบออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
 - ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียน
กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบ
- 3.2 ผู้วิจัยแจกแบบทดสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวัน เวลา
ที่ได้นัดหมายไว้

4. ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ
จำนวน 159 ฉบับ ได้รับแบบทดสอบคืน 159 ฉบับ ตรวจสอบ พบว่า เป็นแบบทดสอบที่
สมบูรณ์ สามารถนำไปตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้ 159 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100
ของกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้รับแบบทดสอบคืนตามจำนวนที่ต้องการ ผู้วิจัยตรวจ
ให้คะแนนและวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ดังนี้

- 5.1 ตรวจให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างเป็น
รายบุคคล ตามคู่มือการใช้แบบทดสอบ
- 5.2 นำคะแนนดิบที่ได้รับไปแปลงผลเป็นคะแนนมาตรฐานสิบ (Sten Score)
ตามคู่มือของแบบทดสอบ 16 PF
- 5.3 จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา คือ อายุ ประเภท
ของโรงเรียนและประสบการณ์ในการสอน
- 5.4 นำคะแนนมาตรฐานสิบ (Sten Score) ที่ได้จากกระดาษคำตอบที่จำแนก
ตามตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและ
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนบุคลิกภาพตามตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา
- 5.5 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพระหว่าง
กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t - test แบบ Independent Samples และเปรียบเทียบ
ค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยการใช้การวิเคราะห์ความ
แปรปรวนแบบมี 1 ตัวประกอบ (One - Way Analysis of Variance) หากพบว่ามีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison
Test) เป็นรายคู่ตามวิธีการของ นิวแมน-คูลส์ (Newman Keuls Method)
- 5.6 การวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical
Package for Social Science)

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2537 - มกราคม 2538

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุต่างกัน มีบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สอนในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษามุมมองของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า มีบุคลิกภาพเด่นชัดใน 10 องค์ประกอบ โดยพิจารณาจากผลคะแนนมาตรฐานสิบต่ำกว่า 4.75 มีค่าเป็นลบ และคะแนนมาตรฐานสิบสูงกว่า 6.00 เป็นค่าบวกตาม 16 PF Test Profile พบว่า บุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีแนวโน้มไปทั้งทางบวกและทางลบ ดังนี้

1.1 บุคลิกภาพของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีแนวโน้มไปในทางบวก คือ

องค์ประกอบด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นผู้ที่มีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทันสมัย ทันคน รู้เท่าทันเหตุการณ์ และปรับตัวได้ดี

องค์ประกอบด้านความอิสระเสรี (Q1) ครูเป็นผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นผู้ที่ชอบความอิสระเสรี หัวรั้นหัวดื้อ ชอบทดลอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง

องค์ประกอบด้านสติปัญญา (B) พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีระดับสติปัญญาค่อนข้างสูง ฉลาดรอบคอบ มีวิจารณาในการแก้ปัญหาและมีความบากบั่น

1.2 บุคลิกภาพของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีแนวโน้มไปในทางลบ คือ

องค์ประกอบด้านความระแวง (L) ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นผู้ที่มีความระแวงค่อนข้างสูง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ข้างสงสัย และอิจฉาผู้อื่น

องค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M) ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นผู้ที่มีภูมิจำอยู่ในกฎเกณฑ์ กระทำสิ่งที่ เป็นจริง ไม่ช่างคิดฝัน

องค์ประกอบด้านความเครียด (Q4) ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นผู้ที่มีความเครียดค่อนข้างสูง มีความขัดแย้งในใจ ตื่นเต้นตกใจง่าย หงุดหงิด มีปัญหาในเรื่องการตัดสินใจ

องค์ประกอบด้านการกล้าแสดงออก (E) พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นผู้ที่อ่อนน้อม ขี้อาย ยอมทำตามผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก

องค์ประกอบด้านความร่าเริง (F) พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีลักษณะนิสัยจริงจัง เจียมขรึม ครุ่นคิดและจริงจังต่อชีวิต

องค์ประกอบด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C) พบว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีอารมณ์ไม่มั่นคง ค่อนข้างวิตกกังวล เปลี่ยนแปลงง่ายและหงุดหงิด

องค์ประกอบด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีจิตใจอ่อนโยน อ่อนไหวง่าย ไม่อดทนชอบพึ่งพาผู้อื่น และชอบเรียกร้อง

2. ผลการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำแนกตามตัวแปร อายุ ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน พบว่า

2.1 ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุต่างกัน คือ ครูที่มีอายุ 30 ปีลงไป อายุ 31 - 45 ปี และอายุ 45 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ความวิตกกังวล (O) และความเครียด (Q4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุ 30 ปีลงไป และอายุ 45 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ความวิตกกังวล (O) และความเครียด (Q4) สูงกว่าครู

ผู้สอนที่มีอายุ 31 - 45 ปี ส่วนครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุ 30 ปีลงไป และอายุ 45 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ความวิตกกังวล (O) และความเครียด (Q4) ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สอนในโรงเรียนประเภท ต่างกัน คือ โรงเรียนเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและโรงเรียนในโครงการ เรียนร่วม มีบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสบการณ์การสอน ต่างกัน คือ มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปีลงไป ระหว่าง 6 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. บุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีบุคลิกภาพ ที่เด่นชัดใน 10 องค์ประกอบโดยมีแนวโน้มไปในทางบวก 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบ ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (K) พบว่า เป็นผู้ที่มีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ชอบ ช่วยเหลือ ทันสมัยทันสมัย รู้เท่าทันเหตุการณ์และปรับตัวได้ องค์ประกอบด้านความอิสระ เสรี (Q1) พบว่า เป็นผู้ที่ชอบความอิสระเสรี ทั่วรู้ทั่วคือ ชอบทดลอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง และองค์ประกอบด้านสติปัญญา (B) พบว่า มีระดับสติปัญญาค่อนข้างสูง จลนาครอบคอบ มีวิจารณาในการแก้ปัญหาและมีความบากบั่นซึ่งบุคลิกภาพทั้ง 3 องค์ประกอบสอดคล้องกับ การศึกษาของ สัมพันธ์ บังผล (2535 : 134) ที่พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางทางการได้ยินซึ่งเป็นบุคคลที่มีอาชีพครูเช่นเดียวกันมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์เด่นชัดในลักษณะเป็น ผู้ที่มีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นสูง และมีความอิสระเสรีสูงนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ การศึกษาของวีเลส (Weeless. 1991 : 3596) ที่พบว่า ครูในชั้นเรียนพิเศษมีบุคลิก ลักษณะมีความกระตือรือร้น ชอบปฏิบัติและชอบทดลอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และครูผู้สอน ในชั้นเรียนพิเศษต่างก็สอนนักเรียนที่มีความพิเศษเหมือนกัน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอน

นักเรียนที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ จะต้องค้นคว้าแสวงหาความรู้และวิธีการที่จะตอบสนองต่อลักษณะความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละคน มีแนวการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ ลุฟติจ (Luftig. 1987 : 107) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ศึกษาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ มาปรับกระบวนการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีลักษณะ ทันคน ทันเหตุการณ์ ขอบคล่อง มีความฉลาดรอบคอบ ขากันและกระตือรือร้นอยู่เสมอ

ส่วนองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางลบ 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความระแวง (L) พบว่า เป็นผู้มี ความระแวงค่อนข้างสูง ไม้ไว้ใจผู้อื่น ข้างสงสัยและอิจฉาผู้อื่น องค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M) พบว่า เป็นผู้ปฏิบัติอยู่ในกฎเกณฑ์ กระทำแต่ในสิ่งที่ เป็นจริง ไม่ช่างคิดฝัน องค์ประกอบด้านความเครียด (Q₄) พบว่า เป็นผู้มี ความเครียดค่อนข้าง สูง มีความขัดแย้งในใจ ตื่นเต้นตกใจง่าย หงุดหงิด มีปัญหาในเรื่องการตัดสินใจ องค์ประกอบด้านการกล้าแสดงออก (E) พบว่า เป็นผู้ที่อ่อนน้อม ขี้อาย ยอมทำตามผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก องค์ประกอบด้านความร่าเริง (F) พบว่า มีลักษณะนิสัยจริงจัง เจ็บขบขม ครุ่นคิดและจริงจัง ต่อชีวิต องค์ประกอบด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C) พบว่า มีความไม่มั่นคง ค่อนข้างวิตกกังวล หงุดหงิด เปลี่ยนแปลงง่าย และองค์ประกอบด้านจิตใจอ่อนโยน (I) พบว่า มีจิตใจอ่อนโยน อ่อนไหวง่าย ไม่อดทน ชอบพึ่งพาและชอบเรียกร้อง ซึ่งบุคลิภาพทั้ง 7 องค์ประกอบ ดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของสัมพันธุ์ บังผล (2535 : 134) ที่พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นผู้มีอารมณ์ไม่มั่นคง (C-) มีความร่าเริงน้อย (F-) มีความระแวงค่อนข้างสูง (L+) และมีความเครียดค่อนข้างสูง (Q₄+) และนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ วีเสส (Weeless. 1991 : 3596) ที่พบว่า ครูการศึกษาพิเศษมีลักษณะบุคลิภาพ คือเป็นผู้ที่มีความหวาดหวั่น เย็นชา อ่อนไหว ขี้อาย ข้างสงสัยและมีความคิดที่เป็นรูปแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าคงเนื่องมาจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนมีลักษณะของความต้องการแตกต่างกันออกไปและยังแตกต่างกันกับนักเรียนปกติทั่วไป จึงส่งผลทำให้บรรยากาศและกระบวนการเรียนการสอนแตกต่างกันออกไปทั้งวิธีการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ และกระบวนการสื่อความหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เพราะทำให้ครูกับนักเรียน เข้าใจไม่ตรงกัน จากลักษณะความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละคนดังกล่าว ทำให้ครูผู้สอน

จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในลักษณะทางกายภาพ สภาพความบกพร่อง ลักษณะทางสังคมและจิตวิทยา ตลอดจนพฤติกรรมของนักเรียน จึงจะสามารถทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงนับได้ว่าเป็นงานที่ต้องมีการศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา บางครั้งจึงอาจทำให้เกิดความคับข้องใจ ความวิตกกังวล และความท้อแท้ใจ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ อรอนงค์ สุวรรณกุล (2524 : 130) ที่กล่าวว่า ครูการศึกษาพิเศษ ถ้าขาดความรักงานและความเข้าใจในงาน หรือมีระดับความพึงพอใจในค่าของผลงานที่ต่ำแล้ว ครูจะเริ่มไม่สบายใจ และพอกพูนความผิดหวังไว้ จนกลายเป็นคนไม่มีความสุข หรือเป็นครูการศึกษาพิเศษที่ล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จในงานสภาพของปัญหาและงานในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงส่งผลให้ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ทั้ง 7 องค์ประกอบข้างต้น ค่อนข้างเด่นชัด

2. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระทั้ง 3 ด้าน คือ อายุ ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน ปรากฏผลดังนี้

2.1 จำแนกตามอายุ

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีอายุต่างกันคือ มีอายุ 30 ปีลงไป อายุ 31 - 45 ปี และอายุ 45 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ความวิตกกังวล (O) และความเครียด (Q₄) แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุ 30 ปี ลงไป และอายุ 45 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ความวิตกกังวล (O) และความเครียด (Q₄) สูงกว่าครูผู้สอนที่มีอายุ 31 - 45 ปี กล่าวคือครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุ 30 ปีลงไป และอายุ 45 ปีขึ้นไปมีจิตใจอ่อนโยน อ่อนไหวง่าย ไม่อดทน ขอบฟังพาดูดี ภาวะทางอารมณ์ชอบเรียกร้อง (I⁺) หวาดกลัว ตื่นเต้นวิตกกังวล มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ท้อแท้ใจ มีความรู้สึกผิดมากเกินไป (O⁺) นอกจากนี้ยังมีความเครียด ความขัดแย้งในใจ หงุดหงิด และมีปัญหาเรื่องการตัดสินใจ (Q₄⁺) สูงกว่าครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุ 31 - 45 ปี ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ แคทเทล (Cattell, 1950 : 618 - 619) ที่กล่าวว่า ระยะวัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเป็นระยะที่มีความไม่มั่นคงทางอารมณ์ มีความไม่คล่องตัวทางสังคม ทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ และใน

ระยะเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นระยะที่มีความเสื่อมอย่างรวดเร็วในพลังทางกาย ทำให้ลักษณะนิสัยของบุคคลที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป เป็นคนที่มีความวิตกกังวลทั้งเรื่องการทำงานสุขภาพและการเงิน ส่วนบุคคลที่มีอายุ 31 - 45 ปี จะอยู่ในวัยวุฒิภาวะการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพ จึงมีน้อยเป็นวัยแห่งประสบการณ์ที่สะสมขึ้นจากการเรียนรู้ ดังนั้น ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุ 31 - 45 ปี จึงมีความเชื่อมั่นในตนเองความวิตกกังวลและความเครียดน้อยกว่าครูที่มีอายุ 30 ปีลงไป และอายุ 45 ปีขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับ สัมพันธ์ บังผล (2535 : 140) ที่กล่าวว่า บุคคลจะเรียนรู้การปรับตัวรวมถึงการสร้างบุคลิกภาพให้กับตนเอง และสะสมลักษณะนิสัยต่าง ๆ ไว้ในตัวตนช่วงระยะเวลาในการเรียนรู้ และช่วงอายุที่ได้มีโอกาสเรียนรู้ ทำให้บุคลิกภาพของแต่ละคนแตกต่างกันได้ จึงทำให้ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีบุคลิกภาพในองค์ประกอบต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วย

2.2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

จากการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนประเภทต่างกัน คือ โรงเรียนเฉพาะและโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมมีบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 และไม่สอดคล้องกับการศึกษา ของสัมพันธ์ บังผล (2535 : 135) ที่พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สอนในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีบุคลิกภาพด้านความหวาดระแวง (L) และความวิตกกังวล (O) แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนโสตศึกษามีบุคลิกภาพด้านความหวาดระแวง (L) และความวิตกกังวล (O) สูงกว่าครูในโรงเรียนโครงการเรียนร่วม เนื่องจากโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในปัจจุบันจัดการเรียนร่วมแบบชั้นการศึกษาพิเศษเรียนบางเวลาคือมีชั้นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 1 หรือ 2 ชั้น โดยบางเวลาจะไปเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในบางวิชา เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษา หรือดนตรี (ประภคิตี พูลพันธ์. ม.ป.ป. : 16)

2.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

จากการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ แชล (Mchale. 1991 : 2346) ที่ได้ศึกษา

เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพของครูการศึกษาพิเศษหลังจากสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นเวลา 3 ปี ขึ้นไป จำนวน 119 คน พบว่าครูทั้งหมดมีความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน และครูการศึกษาพิเศษที่มีหน่วยกิตการสอนน้อยกว่า 10 และมากกว่า 10 หน่วยกิต ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิกภาพภายหลังการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แต่ไม่สอดคล้องกับ สัมพันธ์ บังผล (2535 : 135) ที่พบว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีบุคลิกภาพด้านความร่าเริง (F) และการพึ่งพาตนเอง (Q2) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้และวิธีการสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอ เนื่องจากประสบการณ์สอนที่ได้ผลบางประสบการณ์ ไม่สามารถใช้สอนได้กับนักเรียนทุกคน เพราะนักเรียนมีความแตกต่างกันจึงต้องหาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นผลให้ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้า เรื่องบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้ง 3 ด้าน คือ อายุ ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อพึงกระทำและเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรเผยแพร่ผลการวิจัย ในครั้งนี้ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงส่งเสริม และพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมและก้าวหน้ายิ่งขึ้น
2. การพิจารณาคัดเลือก ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสภาพปัจจุบัน ใช้พิจารณาทางด้านวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งมีได้พิจารณาด้านบุคลิกภาพ ความถนัด และทัศนคติ ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร จึงสมควรให้มีการพิจารณาบุคลิกภาพ ความถนัดและทัศนคติควบคู่ไปคู่กับงานด้านวิชาการ เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน อันจะส่งผลไปสู่ความสำเร็จในการเรียนการสอน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต่อไป

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกระดับควรนำผลที่ได้จากการวิจัยไปประกอบการพิจารณาคัดเลือกครูผู้สอนดีเด่น ที่ปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย อันจะส่งผลให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาคุณภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในด้านบุคลิกภาพอย่างน้อยปีละครั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยแบ่งตามระดับการจัดการศึกษา คือ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. ควรศึกษาบุคลิกภาพของบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในทุก ๆ กระทรวง ทบวง กรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัณยา สุวรรณแสง. การพัฒนาศิลกภาพ. กรุงเทพฯ : ขารุงสาส์น, 2533.
- กัลยา สุตะบุตร. "การแบ่งประเภทของภาวะปัญญาอ่อนตาม ICD 10," วารสารราชนกุล, 7 : 24 - 28 กันยายน - ธันวาคม, 2535.
- การฝึกหัดครู, กรม. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการฝึกหัดครูการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.
- การศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ข้อมูลโรงเรียนปีการศึกษา 2536. อัดสำเนา.
- กาญจนา คำสุวรรณ. จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์, 2524.
- เกษร ทมทิศรงค์. การศึกษาพิเศษ : การศึกษาเกี่ยวกับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นำอักษรการพิมพ์, ม.ป.ป.
- จุฑา บุรีภักดี. การพัฒนาศิลกภาพ. กรุงเทพฯ : สมเจตน์การพิมพ์, 2533.
- จุฑานาก ภูเจริญ. แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ฉลอง ภิมมรัตน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, 2531.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ไฉทัย อุดมบุญพานภาพ. "คุณภาพของครูกับอนาคตของประเทศ," ประชากรศึกษา. 35 : 3 - 5 พฤษภาคม 2528.
- ครุฑจิต อัครมาตย์. การศึกษาศิลกภาพของนายอำเภอโดยใช้แบบทดสอบ 16 PF. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- คารณี ธนะภูมิ. เอกสารการอบรมวิชาการปัญญาอ่อนโรงพยาบาลราชนกุล. 2535.
- นวลละอ อู่ภาพ. ทฤษฎีศิลปภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

- นิภา นิชยามน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต.
 กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรี้นติ้ง เฮาส์ การพิมพ์, 2530.
- บั้งอร ชันกุลกิจนิวัฒน์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526,
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์. 2532.
- ประภคติ พูลพัฒน์. ปัญหาอ่อนเรียนได้. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครู
 สอนคูลิต, ม.ป.ป.
- ประยงค์ เนาวบุตร. คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนตามทัศนะของผู้บริหาร
 การศึกษา ครู และประชาชน จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัสสาเนา.
- ประสาน มาลากุล ๕ ออยุธยา. "ครูศึกษากับอนาคตของประเทศไทย," ครูศาสตร์.
 1 : 9 - 11 ก.ค. - ก.ย. 2527.
- ผดุง อารยะวิญญู. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
 บรรณกิจเทรดดิ้ง. 2533.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2535.
- พจนารถ แดงพลอย. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูและครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จ
 สำเร็จในอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1. ปริญญาโท กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัสสาเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 และทาบกเจริญผล, 2531.
- พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. "การฟื้นฟูสมรรถภาพและการจ้างงานบุคคลปัญญาอ่อน," คำบรรยาย
 การประชุมเชิงปฏิบัติการฟื้นฟูสมรรถภาพและการจ้างงานบุคคลปัญญาอ่อน. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- ลักขณา ลีริวัฒน์. จิตวิทยาเบื้องต้น. มหาสารคาม : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.
- วัลลภ นิยมโมธรรม. เทคนิคการรักษาโรคประสาทด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :
 เบียร์บีคพับลิเชอร์, 2528.

วิจิตพาศน์ เจริญขวัญ. การทดสอบทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ป.

วารี ธีระจิตร. การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. เอกสารคำสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ศิริลักษณ์ มโนรมย์. บุคลิกภาพของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานต่างกัน. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

ศรียา นิยมธรรม. การเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส, 2534.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. รู้เรา รู้เขา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2531.

สัมพันธ์ ชังพล. การศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

สวนดุสิต, วิทยาลัยครู. รวมบทความการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2526.

เสาวณะ พงษ์ข. ทัศนคติของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อเด็กปัญญาอ่อน และการจัดการเรียนรู้ร่วม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. อัดสำเนา.

สุมิตรา เจณณวาสิน. การเปรียบเทียบลักษณะของการคุ้นเรื่องที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของเด็กปัญญาอ่อน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

อุดม ยุวสุด. ปัญหาและความต้องการทางวิชาการของผู้เข้ารับการอบรมและผู้ให้การอบรมในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครูนครปฐม. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

อบรม สันนิบาต. รวมทฤษฎีจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์ไทร์, 2520.

อรอนงค์ สุวรรณกุล. การจัดการบริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2524.

- Belkin, Gary S. and Ruth H. Skydell. Foundations of Psychology.
Dodton : Houghton Mifflin, 1979.
- Birch, Jack W. and Johnstone B. Kenneth. Designing Schools and
Schooling For the Handicapped. Illinois : Charles C.
Thomas Publisher, 1975.
- Cattell, Raymond B. Personality. New York : McGraw-Hill, 1950.
- Cattell, Raymond B. and Herbert W. Eber. Handbook for the Sixteen
Personality Factor Questionnaire Form A, B & C. 1975.
Edition With 1964 Supplementation.
- Eysenck, Han J. The Structure of Human Personality. London : Hethuen
Co., Ltd., 1970.
- Gillmer, B. Von Hallar. Psychology. New York : Harper & Row, 1970.
- Hall, Calvin S. and Gardner Lindzey. Theories of Personality.
New York : John Wiley & Sons Inc., 1978.
- Karson, Samuel, and Jerry W. O'Dell. A Guide to the Clinical Use
of the 16 PF. Illinois : Institute for Personality and
Ability Testing Inc., 1976.
- Holland, John L. The Psychology of Vocation Choice, a theory of
Personality types and model environments. Blaisde Publishing
Co., 1966.
- Luftig, Richard L. Teaching The Mentally Retarded Student Curriculum,
Methods and Strategies. Wewton : Allyn and Bacon Inc., 1987.
- Lunenburg, Shod C. "The 16PF as a Predictor of Principal
Performance : An Integration of Quantitative and Qualitative
Research Methods," Paper Presented at the Annual Meeting of
the American Education Research Association. Boston :
16 - 20 ; April, 1990.
- Mchale, Ion Elizabeth. "Personality Factors : Changes In Traits of
Special Education Teachers After Teaching Mildly Handicapped
Students For Three Years or More," Dissertation Abstracts
International. 51 : 2346 ; January, 1991.
- Pervin, Lawrence A. Personality Theory and Research. 5th ed.
John Wiley Sons, 1989.
- Samuel, William. Personality Searching for Sources of Human Behavior.
New York : McGraw - Hill, 1981.
- Stroman, F. Duane. Mental Retardation in Social Context.
Boston : University Press of American, 1989.

- Wasta, Michael Joseph "An Investigation Into The Personality Traits of Special Education Teachers," Dissertation Abstracts International. 51 : 3387 ; April, 1991.
- Weeless, Ann Harvey. "A Comparison of Personality Profiles of Special Education Teachers and Regular Classroom Teachers," Dissertation Abstracts International. 51 : 3596 ; May, 1991.
- Yavvapa Tejagupta. Relationship Between Early Childhood Teacher Personality and Job Satisfaction. Doctor's Dissertation. Illinois State University, 1987. Photocopied.

ภาคผนวก

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 16

องค์ประกอบ		ค่าความเชื่อมั่น
A	การเข้าถึง	0.77
B	สติปัญญา	0.84
C	ความมั่นคงทางอารมณ์	0.79
E	การกล้าแสดงออก	0.70
F	ความร่าเริง	0.93
G	มโนธรรม	0.92
H	การกล้าเผชิญ	0.58
I	จิตใจอ่อนโยน	0.70
L	ความระแวดระวัง	0.68
M	การจินตนาการ	0.66
N	การเข้าใจความรู้สึก ของผู้อื่น	0.88
O	ความวิตกกังวล	0.75
Q1	ความอิสระเสรี	0.74
Q2	การพึ่งตนเอง	0.84
Q3	การควบคุมอารมณ์	0.58
Q4	ความเครียด	0.69

โรงเรียนที่เปิดสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1. โรงเรียนในสังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษาและจัดเรียนร่วมกับ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติในกรุงเทพมหานครจัดเรียนร่วมกันโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 25 โรงเรียน ดังนี้

ที่	โรงเรียน	จังหวัด	สังกัด	จำนวนครู (คน)
1.	กาวิละอนุกุล	เชียงใหม่	กองการศึกษาพิเศษ	42
2.	อุบลปัญญานุกูล	อุบลราชธานี	กองการศึกษาพิเศษ	16
3.	ชุมพรปัญญานุกูล	ชุมพร	กองการศึกษาพิเศษ	8
4.	สงขลาพัฒนานักบุญ	สงขลา	กองการศึกษาพิเศษ	9
5.	ศึกษาพิเศษนครราชสีมา	นครราชสีมา	กองการศึกษาพิเศษ	5
6.	ศึกษาพิเศษนครสวรรค์	นครสวรรค์	กองการศึกษาพิเศษ	5
7.	พิบูลประชาสรรค์	กรุงเทพมหานคร	กองการศึกษาพิเศษ	9
8.	คาราคาม	กรุงเทพมหานคร	สพช.	2
9.	พญาไท	กรุงเทพมหานคร	สพช.	6
10.	วัดหนึ่ง	กรุงเทพมหานคร	สพช.	3
11.	วัดเวตวันธรรมมาวาส	กรุงเทพมหานคร	สพช.	4
12.	วัดชนะสงคราม	กรุงเทพมหานคร	สพช.	2
13.	วัดหงส์รัตนาราม	กรุงเทพมหานคร	สพช.	2
14.	ประมณบางแค	กรุงเทพมหานคร	สพช.	6
15.	ประมณนทรี	กรุงเทพมหานคร	สพช.	3
16.	วัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ)	กรุงเทพมหานคร	สพช.	2
17.	วัดคอน	กรุงเทพมหานคร	กทม.	1

ที่	โรงเรียน	จังหวัด	สังกัด	จำนวนครู (คน)
18.	ศูนย์รวมน้ำใจ	กรุงเทพมหานคร	กทม.	1
19.	สามเสนนอก	กรุงเทพมหานคร	กทม.	1
20.	วัดลาดพร้าว	กรุงเทพมหานคร	กทม.	1
21.	ฤทธิยะวรรณาลัย	กรุงเทพมหานคร	กทม.	1
22.	วัดนิมมานรดี	กรุงเทพมหานคร	กทม.	2
23.	วัดแจ้งร้อน	กรุงเทพมหานคร	กทม.	1
24.	วัดบางกะปิ	กรุงเทพมหานคร	กทม.	1
25.	วัดทัศนารุณสุนทริการาม	กรุงเทพมหานคร	กทม.	2

รวม

135 คน

2. โรงเรียนในสังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กรมประชาสงเคราะห์ และมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย จำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้

ที่	โรงเรียน	จังหวัด	สังกัด	จำนวนครู (คน)
1.	ราชานุกูล	กรุงเทพมหานคร	กรมสุขภาพจิต	26
2.	ปัญญาวุฒิกร	กรุงเทพมหานคร	มูลนิธิ	13
3.	สถานสงเคราะห์เด็กชาย บ้านปากเกร็ด	นนทบุรี	กรมประชาสงเคราะห์	1
4.	สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน พิการทางสมองและปัญญา	นนทบุรี	กรมประชาสงเคราะห์	2
5.	สถานสงเคราะห์เด็กพิการ ทางสมองและปัญญา	นนทบุรี	กรมประชาสงเคราะห์	1

รวม

43 คน

3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
ตามภูมิภาคต่าง ๆ จำนวน 37 โรงเรียน ดังนี้

ที่	โรงเรียน	จังหวัด	สังกัด	จำนวนครู (คน)
1.	บ้านทุ่ง	กระบี่	สพช	3
2.	วัดเกาะแก้วเวฬุวัน	ฉะเชิงเทรา	สพช	3
3.	สันโค้ง	เชียงราย	สพช	4
4.	บ้านริมใต้	เชียงราย	สพช	4
5.	วัดพระประโทนเจดีย์	นครปฐม	สพช	3
6.	บ้านหนองงูเห่า	นครปฐม	สพช	3
7.	ไทยวัฒนาประชารัฐ	นครราชสีมา	สพช	3
8.	บ้านม่วงหวาน	นครราชสีมา	สพช	3
9.	หล่งตะเคียน	นครราชสีมา	สพช	3
10.	วัดสระแก้ว	นครราชสีมา	สพช	3
11.	วัดแจ้งศิริสัมพันธ์	นนทบุรี	สพช	3
12.	ชลประทานสงเคราะห์	นนทบุรี	สพช	3
13.	ชุมชนวัดไทรน้อย	นนทบุรี	สพช	3
14.	บ้านคลองพระพิมล	นนทบุรี	สพช	3
15.	บ้านราษฎร์นิยม	นนทบุรี	สพช	3
16.	เมืองนราธิวาส	นราธิวาส	สพช	3
17.	บ้านกาแนะ	นราธิวาส	สพช	3

ที่	โรงเรียน	จังหวัด	สังกัด	จำนวนครู (คน)
18.	ไตรคามสามัคคีวิทยา	บุรีรัมย์	สพข	3
19.	บ้านห้วยบอ	บุรีรัมย์	สพข	3
20.	วัดบางเตย	บรจจันบุรี	สพข	3
21.	วัดสระแก้ว	สระแก้ว	สพข	3
22.	บ้านพนัส	ร้อยเอ็ด	สพข	3
23.	บ้านชะโคเหล่านึงแก้ว	ร้อยเอ็ด	สพข	3
24.	บ้านโนนใหญ่	ร้อยเอ็ด	สพข	3
25.	บ้านสะอาด	ร้อยเอ็ด	สพข	3
26.	บ้านหนองคำ	ร้อยเอ็ด	สพข	3
27.	บ้านโพนงาม	ร้อยเอ็ด	สพข	3
28.	บ้านหัวเขา	สงขลา	สพข	3
29.	ปทุมวิทยากร	อุบลราชธานี	สพข	3
30.	พุทธอุทยาน	อุบลราชธานี	สพข	3
31.	บ้านหนองบัว	อุดรธานี	สพข	4
32.	เมืองใหม่	อุดรธานี	สพข	3
33.	ชุมชนบ้านเวง	อุดรธานี	สพข	3
34.	บ้านศรีบุญเรือง	อุดรธานี	สพข	3
35.	คอนบอวิทยา	อุดรธานี	สพข	3
36.	วัดท่าเสา	สมุทรสาคร	สพข	3
37.	บ้านสวนหลวง	สมุทรสาคร	สพข	3

รวม

144 คน

รวมทั้งสิ้น

292 คน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายจรัส ชื้อสกุล แจ่มจันทร์

เกิดวันที่ 23 เดือนเมษายน พุทธศักราช 2497

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 237 หมู่ 5 ต.บ้านหม้อ อ. เมือง จ.เพชรบุรี 76000
โทร. 032-410326

สถานที่ทำงาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชะอำ ที่ว่าการอำเภอชะอำ
จังหวัดเพชรบุรี 76120 โทร. 032 - 471541

ตำแหน่ง คณบดี คณิศ 6

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2507 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี
พ.ศ. 2525 การศึกษามัธยมศึกษา (วิชาเอกสุขศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา
พ.ศ. 2539 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาพิเศษ)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาศิลปะภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF

บทคัดย่อ

ของ

จรัส แจ่มจันทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

กุมภาพันธ์ 2539

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามอายุ ประเภทของโรงเรียนและประสบการณ์ในการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สอนในโรงเรียนเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 3 โรงเรียน จำนวน 84 คน และที่สอนในโรงเรียนโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 23 โรงเรียนจำนวน 75 คน รวมทั้งสิ้น 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Sixteen Personality Factors Test) Form A ของ เรย์มอนด์ บี. แคลเทิล (Raymond B. Cattell) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้ t-test และ One Way ANOVA ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ลักษณะบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีบุคลิกภาพเด่นชัดใน 10 องค์ประกอบ คือ

1.1 ลักษณะบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีแนวโน้มไปในทางบวก คือ

องค์ประกอบด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) พบว่า เป็นผู้ที่มีความเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น ชอบช่วยเหลือ ทันสมัย ทันคน รู้เท่าทันเหตุการณ์ และปรับตัวได้ดี

องค์ประกอบด้านความอิสระเสรี (Q₁) พบว่า เป็นผู้ที่ชอบความอิสระเสรี หัวรั้นหัวค้อน ชอบทดลองและมีความเป็นตัวของตัวเอง

องค์ประกอบด้านสติปัญญา (B) พบว่า มีระดับสติปัญญาค่อนข้างสูง ฉลาดรอบคอบมีวิจารณาในการแก้ปัญหาและมีความขยัน

1.2 ลักษณะบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีแนวโน้มในทางลบ คือ

องค์ประกอบด้านความระแวง (L) พบว่า เป็นผู้ที่มีความระแวงค่อนข้างสูง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ข้างสงสัยและอิจฉาผู้อื่น

องค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M) พบว่า เป็นผู้ที่ปฏิบัติอยู่ในกฎเกณฑ์ กระทำแต่สิ่งที่เป็นจริง ไม่ช่างคิดฝัน

องค์ประกอบด้านความเครียด (Q4) พบว่า เป็นผู้มีความเครียดค่อนข้างสูง มีความขัดแย้งในใจ ตื่นเต้นตกใจง่าย หงุดหงิด มีปัญหาในเรื่องการตัดสินใจ

องค์ประกอบด้านการกล้าแสดงออก (E) พบว่า เป็นผู้ที่อ่อนน้อม ขี้อาย ยอมทำตามผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก

องค์ประกอบด้านความร่าเริง (F) พบว่า มีลักษณะนิสัยจริงจัง เจ็บขบ รึม ครุ่นคิดและจริงจังต่อชีวิต

องค์ประกอบด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C) พบว่า มีอารมณ์ไม่มั่นคง ค่อนข้างวิตกกังวล เปลี่ยนแปลงง่ายและหงุดหงิด

องค์ประกอบด้านจิตใจอ่อนโยน (I) พบว่า มีจิตใจอ่อนโยน อ่อนไหวง่าย ไม่อดทน ชอบพึ่งพาผู้อื่นและชอบเรียกร้อง

2. ผลการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกตามตัวแปร อายุ ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน พบว่า

2.1 ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุต่างกัน คือมีอายุ 30 ปี ลงไป อายุ 31 - 45 ปี และ 45 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ความวิตกกังวล (O) และความเครียด (Q4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สอนในโรงเรียนประเภทต่างกัน คือโรงเรียนเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม มีบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันคือมีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี ลงไป ระหว่าง 6 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF THE PERSONALITY OF THE TEACHERS OF THE MENTALLY
RETARDED STUDENTS USING THE SIXTEEN - FACTOR
PERSONALITY TEST

AN ABSTRACT

BY

JUMRUS JAMJUN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Special Education
at Srinakharinwirot University

February 1996

The purpose of this research was to study and compare the sixteen personality factors of the teacher of the students with Mental Retardation classified by age, type of school and experience in teaching, the subjects were 84 teachers from 3 schools for the students with mental retardation and 75 teachers who taught in 23 mainstreaming programs. The instrument was Cattell's The Sixteen Personality Factors Test (16 PF) Form A by Raymond B. Cattell. The t-test, and One Way ANOVA were used to analyze the data and the test them for statistical significance. The Results were as follow ;

1. The personality of the teacher of the students with mental retardation were as follow ;

1.1 The positive personality were Sherwed (N⁺), rebellious (Q₁⁺) and Intelligent (B⁺)

1.2 The negative personality were Protention (L⁺), anxions (Q₄⁺) submissive (E⁻), serious(F⁻), lack energy (C⁻), and demanding (I⁺),

2. A Comparison of 16 personality factors of the teacher of the students with mental retardation classified by age, type of school and experience in teaching. The result were as follow ;

2.1 The teachers of the students with Mental Retardation who were less 30 years old, 31 - 45 years old and more than 45 years old show Significant difference in personality scores scale I (Tendermine) O (Apprehensive) and Q₄ (Stress) at .05 level. The Other personality were no significantly.

2.2 The teachers of the students with Mental Petardation who tagught in school for the mental retardation and taught in mainstreaming programs were no significantly in each personlaity scores scale.

2.3 The teachers of the students Mental Retardation who had less 5 years experience, 6 - 10 years experience and more than 10 years experience were no significantly in each personality scores scale.